

K 1987

KÖZGAZDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

VII. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM.

Ara: 50 fillér

1965. ÁPRILIS 24.

Mi újság testvérőiskolánkon? Mivel foglalkoznak a történészek?

Március közepén Berlinben, az NDK fővárosában járt rektorunk, dr. Pach Zsigmond Pál. Látogatásának első hetében a berlini közgazdasági főiskola vendégeként a barátságsszerződés idején konkrétnak munkatervének kidolgozása és az egyezmény aláírása céljából tartózkodott ott, majd meghívottként részt vett a Német Történetés Társaság III. kongresszusán.

— **Először a barátságsszerződés keretében megvalósítandó programról szeretnénk a legfontosabbakat megtudni.**

— Arra a megállapodásra jutottunk — kezdi válaszában Pach elvtárs —, hogy az együttműködés fő formája egymás rendezvényeinek kölcsönös látogatása legyen. A nemrég lezajlott tudományos ülésszak alkalmából például nálunk járt a főiskola három tanszékvezetője (illetve, német terminológiával: intézeti vezetője), a berlini közgazdasági főiskola fennállásának 15. évfordulóján, ősszel megrendezésre kerülő tudományos ülésszak munkájába pedig elvitték dr. Radó Sándor egyetemi tanár, a gazdaságföldrajzi tanszék vezetője, és dr. Kövér Károly, a külkereskedelmi tanszék docense kapcsolódik majd be.

— **A konferenciákon kívül milyen lehetőségek nyílnak a tudományos együttműködésre?**

— Többek között kölcsönös tanulmányutakra, előadásokra kerül sor. Például Kreko elvtárs előadássorozatát tart Berlinben a nem lineáris programozásról. Ott-tartózkodásom alatt magam is tartottam elő-

adást a XVI.—XVII. század agrártörténetére vonatkozó legújabb kutatásaimról. A földesúri gazdálkodás, a Gustherrschaft kialakulása az Elbától keletre fekvő területeken volt jellemző, így ez a téma vendégelőadóim is érdekelték, és az egyórás előadás után két óra hosszat folyt a vita.

— **Milyen benyomásokat szerzett Pach elvtárs a főiskolán az alatt a néhány hét alatt?**

— A Hochschule für Ökonomie Berlin-Karlshorst helyzete nem egy tekintetben eltér a mi egyetemünkétől. Az NDK-ban ugyanis több közgazdasági főiskola van, továbbá az egyetemeken közgazdasági fakultások. Ezért a közgazdasági felsőoktatás nálunk bizonyos munkamegosztás irányába halad. A berlini főiskolán ennek megfelelően megszűntették az ipargazdasági és belkereskedelmi kart. Maradt tehát az általános közgazdasági, a külkereskedelmi és a pénzügyi fakultás.

A perspektivikus tanterv kialakításán dolgoznak, mely munka már befejezés előtt áll. Igen sok vita adódik és azok részben hasonlóak a mi tantervi vitáinkhoz. Német kollégáink is előtérbe kívánják állí-

tani a vezetélmélet és a szervezéstudomány oktatását. Szociológiai, lélektani tananyagokat dolgoznak ki. Ezzel kapcsolatban megragadom az alkalmat, hogy a Közgazdász egyik régebbi számában a KISZ-vitáról megjelent tudósítás megállapítására reagáljak. Bíró András felszólalásának szó szerint közölt részlete így hangzik: „Ahhoz, hogy emberrel tudjunk bánni, nem elég a marxizmus ismerete, igen komoly lélektani, szociológiai tudásra van szükség.” Ebből a fogalmazásból úgy tűnik, mintha a szociológiai, lélektani ismeretek oktatása kívül állna, vagy éppen szemben állna a marxizmussal. Ez olyan téves felfogást tükröz, amely az említett tudományágakat mintegy kirekeszti a marxista társadalomtudományok rendszeréből. Igenis, szükség van ezekre az ismeretekre, tantárgyakra, de éppen a marxizmus-leninizmus talaján, marxista módszerrel művelve azokat.

— **A diákélettel kapcsolatban is szeretnénk néhány dolgot hallani.**

— A diákönkormányzat egyes vonatkozásokban fejlettebb, mint nálunk, és az ifjúsági szervezetet komoly munkát végez a félig diáktól, félig kollégium jellegű internátus igazgatásában. Környezetükre gondosan ügyelnek a hallgatók, mindenütt rend és tisztaság van. Apró, de jellemző

megnyilvánulása ennek, hogy a folyosók végén, egy beugróban, mindenkinek ott van a papucs, és aki bejön az épületbe, cipőjét levette, már a folyosón abban járkal. És ez nemcsak a padló kímélése szolgál, hanem nagyobb tisztaságot, nagyobb csendet is jelent.

A nyáron néhány külkereskedelmi szakos hallgató termelési gyakorlatra megy a főiskolához. Jó lenne, ha ők alaposan tanulmányoznák az NDK diákjainak életmódját, és ezekről a tapasztalatokról itthon beszámolnának.

— **Berlini tartózkodásának második hetében Pach elvtárs a történetészkongresszus munkájába kapcsolódott be. Mivel foglalkozott az ülésszak?**

— Szovjet, csehszlovák, bolgár és magyar delegáció volt jelen, valamint Anglia és Ausztria marxista történészei is képviseltették magukat. Központi téma a történettudomány társadalmi hatékonysága volt, a helyes történeti tudat jelentősége, a szocialista társadalmi tudat kialakulásában, erősítésében. Az egyik fő előadást dr. Gerhardt Schilfert professzor, a Német Történetés Társaság elnöke tartotta. A történettudomány a társadalomtudományok rendszerében címmel. Ehhez filozófusok és közgazdászok korreferátumai kapcsolódtak. Valamennyien hangsúlyozták, milyen nagy jelentősége van a jelen feladatok szempontjából annak, hogy miként látják az emberek nemzeti történelmüket. A magam felszólalása is ehhez a témához kapcsolódott: A nemzeti történet és az egyetemes történet művelésének, értékelésének összefüggéseiről.

— **Milyen szervezeti formában zajlott a kongresszus munkája?**

— A plenáris ülés után hat szekcióban, a kronológikus szakaszoknak megfelelően dolgoztunk. Én a feudális szekcióban vettem részt, melynek fő problémája a feudális viszonyok kialakulása volt a rabizmatartó társadalom kifejlődése nélkül az ösközösségi forma bomlásából. A kapitalizmus előtti viszonyok tanulmányozása közvetlen gyakorlati jelentőséggel is bír azon országok számára, melyek előtt a nem kapitalista fejlődés lehetősége áll — hangsúlyozta a vita számos felszólalója.

— **A német és a magyar történészek további együttműködéséről született-e megállapodás?**

— A két történeti társulat barátságsszerződést kötött. A konkrét teendők meghatározása beletorkollott a német-magyar történetés vegyesbizottság munkájába, amelynek magyar delegációját dr. Berend T. Iván professzor vezette. A bizottság olyan munkaterv kialakításán fáradozott, amely a két nép történetének közös vonásait kutatja, és közös tanulmánykötet megjelenésére irányul. Ennek egyik célja: eszméi harc a nyugatnémet Ost-europaforschung nyílt vagy burkolt behatolási kísérletei ellen — mondotta végül Pach elvtárs.

FOTO: Urbán Tamás

TANÉV VÉGI TUDNIVALÓK

A nappali hallgatók vizsgaidőszaka:

I—II. évfolyamnak május 24—június 26-ig
III. „ május 24—június 19-ig
IV. „ május 3—május 25-ig

Utóvizsgaidőszak:

I—III. évfolyamnak szeptember 1-től 15-ig
IV. „ május 26—június 2-ig

Az esti és levelező hallgatók vizsgaidőszaka:

I—IV. évfolyam, valamint a mérnök-közgazdászok és kiegészítő tanárszakosok számára május 24—június 26-ig és szeptember 1-től 15-ig, az V. évfolyamnak május 3-tól 25-ig.

Utóvizsgaidőszak

I—IV. évfolyam, valamint a mérnök-közgazdászok és kiegészítő tanárszakosok részére szeptember 16-tól 30-ig, az V. évfolyamnak május 26—június 2-ig.

Előre hozott vizsga:

A nappali tagozat III. évfolyama — a szakmai gyakorlatra való tekintettel — május 17—22 között előrehozott vizsgát tehet. Az esti és levelező tagozaton — az érdekelt tanszékvezetők hozzájárulásával — azokból a tárgyakból lehet vizsgát előre hozni, amelyekből kötelező foglalkozás nincs, illetve már befejeződött. Ez esetben az I—IV. évfolyam május 3-tól, az V. évfolyam április 20-tól tehet előre hozott vizsgát.

Vizsgára jelentkezés:

A nappali tagozat IV. évfolyama részére április 24—28-ig, az I—III. évfolyama részére május 10-től 14-ig (naponta délután 2 órától, szombati napon reggel 8 órától).

A gazdaságtörténet, népgazdaság tervezése, technológia és áruismeret, jogi-, valamint a világgazdasági tanszéken a vizsgára jelentkezés már május 8-án lehetséges.

Ajánlatos, hogy a nappali hallgatók egy-egy tárgyból csoportosan vizsgálódjanak, ez esetben jelentkezésük a csoportbizalmi vagy helyettesített bejelentésével történik. Csoportos jelentkezésüknek a tanszék — a lehetőségekhez képest — figyelembe veszik a tanulócsoporthoz tartozó vizsgaidőpontokkal kapcsolatos kérését.

Az esti tagozat hallgatói, valamint a budapesti mérnök-közgazdász és tanári kiegészítő hallgatók V. évfolyama április 20—24-ig, többi évfolyama május 3-tól 8-ig, személyesen vagy telefonon jelentkezhet vizsgára.

A levelező hallgatók vizsgajelentkezése az érdekelt tanszékhez intézve írásban történik:

I—IV. évfolyamosok április 22—május 4-ig
V. „ április 20—24-ig.

Az államvizsgák időpontja:

június 3-tól július 15-ig.

Szakmai gyakorlat:

A nappali tagozat valamennyi szakának III. évfolyamán a szakmai gyakorlat: június 21-től július 31-ig tart. A szakmai gyakorlatokról szóló beszámoló dolgozatok beadási határideje: november 1.

HÍREK — lapzárta után

Április 21-én a szakszervezeti küldötttertekezlet megválasztotta az új szakszervezeti bizottságot.

Az új szakszervezeti bizottság elnöke: OLLÉ LAJOS, titkára: BOÉR ANDRÁS; tagjai: BORA GYULA, GÁRDONYI SÁNDOR, RIESZ MIKLÓS, SZABÓ LAJOS, KUPCSIK JÓZSEF, ÁRVAI JÁNOSNE, BALÁZS GÉZA, BAUER LÁSZLÓ, FRIDRICH ISTVÁN, IMRIK SÁNDORNÉ és SZAKASITS DOROSLÓI GYÖRGY. Póttagok: ALMÁSI ISTVÁNNÉ és LŐRINCZ KÁLMÁNNÉ.

Április 28-án, szerdán délután a szakszervezeti bizottság baráti összejövetelt rendezt az egyetem nyugdíjas dolgozóinak részére.

A szakszervezeti bizottság felhívja egyetemünk dolgozóinak és hallgatóinak figyelmét, hogy a május 1-i felvonulásra gyülekezés a Thököly u. 20. számú ház előtt, 9 óra 50 perckor.

A pontos indulás miatt a jelzett időpontig a résztvevők okvetlenül csatlakozzanak a csoporthoz.

Április 22-én megérkezett egyetemünkre a saarbrückeni egyetemisták 20 tagú csoportja, amely a mi küldöttéink februári látogatását viszonozza. A nyugatnémet diákok május 2-ig tartózkodnak hazánkban.

Egyetemünk költségvetéséről és a takarékoságról

Gazdaságpolitikánk legfontosabb alapelvévé vált a takarékos, ésszerű gazdálkodás pénzrel, munkaerővel, anyaggal egyaránt. Ez a törekvés gazdasági és társadalmi életünk minden területére érvényes.

Hogyan kapcsolódik egyetemünk költségvetése az idei gazdasági évről? Erről érdeklődtünk Rencz István elvtársnál, az egyetem gazdasági főigazgatójánál.

Elmondta, hogy 1964-re egyetemünk nappali hallgatóinak létszáma megközelítette a kétezret. Ez a gyarapodás, ha az 1958-as 900 főhöz viszonyítjuk, több mint kétszeres. Az oktatók és dolgozók száma ezalatt 120-szal emelkedett. A fenti mennyiségi növekedés szükségesszerűen tükröződik a költségvetési hitelek nagyságában. Miből is állnak forrásaink?

1. Nagyságrendileg legjelentősebb az állami költségvetésből juttatott összeg, mely az egyetem és az egyetemi könyvtár között oszlik meg.

2. Meghatározott összeget kap egyetemünk a Művelődésügyi Minisztérium tudományos kutatási fejlesztési alapjából. A Tudományos Akadémia is hozzájárul költségvetésünkhöz.

3. Jelentős a saját költségvetésen kívüli bevétel. Különböző intézetek tanszékeinkkel kutatási, tervezési és egyéb tudományos munkákat végezhetnek. Ilyen például a belkereskedelmi tanszék piackutatásainak munkája. Az így szerzett összeg évi 100—200 000 forintot tesz ki.

Ami idej költségvetésünket illeti, tervek szerint 1965 vé-

gég teljesen elkészül a számítógéppont, mely az összes budapesti egyetem gépesített számítási munkáit el fogja venni.

A tervezett beruházások felülvizsgálása azt eredményezte, hogy a diáktól építkezése eltolódott. A Középület-tervező Vállalat készíti a terveket, de az építkezés megkezdésének időpontja még nem tisztázott.

Tovább korszerűsítik a Nyelvi Intézet stúdióját, melyről túlzás nélkül állíthatjuk, hogy felszerelése valóban megfelel a sokat emlegetett világszínvonalnak.

A számviteli kabinet fejlesztését is tervezzük, mely első sorban a számviteli tanszék gépekkel való felszerelését jelenti. A technológia oktatását és tanulását fogja megkönyvíteni a tervezett gépműhely és új berendezések beállítása.

Fenti beruházásaink megvalósítására a rendelkezésünkre bocsátott beruházási hitelt vesszük igénybe. 1965-ben ez mintegy 2,5 millió forintot jelent. Külön kell említeni — hiszen külön hitellel is finanszírozzák — a könyvtárt. A központi könyvbeszerzésre és folyóiratvásárlásra ugyanaz a keret áll rendelkezésünkre, mint eddig.

A takarékosági év intézkedései egyetemünkön elsősorban létszámmódosításokban jelentkeznek, s az leginkább az állományon kívüli béralapot érinti. Gyakorlatilag a meghívott előadók számát korlátozzuk.

Bizonyos beszerzések és szolgáltatások terén is történni csökkentés, ez azonban kevésbé jelentős.

A hallgatók szociális támogatásában változás nem lesz.

Hol takarékoskodhatunk egyszerűen az egyetemen? Ott van például a könyvtár. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az épületen belül van. Sok szakkönyvet ugyanakkor csak egy-egy cikk miatt rendelnek meg a tanszéknek. Jó szervezéssel és tájékoztatással talán megoldható, hogy ne legyen sok átfedés a központi könyvtár és a tanszéki könyvtárak között. Különösen érvényes ez a külföldi, devizáért beszerezhető könyvekre.

Még egy másik példa: A szűnben sok kollégista hazautazik, és itt maradnak az ebéd- és vacsorajegyek. A menza nem tud számolni azal, hogy mennyien akarnak itt ebédelni és vacsorázni. A jegyeket pedig elég sokan nem használják fel, legjobb esetben átruházzák. El lehetne kerülni az étellel való ilyen alkalmi pazarlásokat, ha a menza tudná, hány személynek főzőn.

Komoly összegeket, több ezer forintot takaríthatunk így meg, amit aztán megfelelően átcsoportosítva, saját fejlesztési céljaira használhat fel az egyetem.

Tehát nem kampányszerű takarékoságról van szó, hanem gondos körültekintésről, racionális megoldások kereséséről, akár jelentős beruházások megvalósításánál, akár a hétköznapi apró dolgoknál.

...Ha kijövünk a teremből... villany!

Brüll Mária

F. P.

GAZDASÁGPOLITIKÁNK KÉT ÉVTIZEDE

A márciusi tudományos ülészek első napján Berend T. Iván elvtárs tartott főreferátumot „A gazdaságpolitika fejlődése Magyarországon a szocializmus alapjainak megteremtése idején” címmel. Ezt a referátumot vitatta meg másnap együttes ülésén a Gazdaságtörténelmi és az Újratermelés kérdései szekció.

Előadásában Berend elvtárs a népi demokratikus korszak vizsgálatával kapcsolatban rámutatott, hogy eseményekben és tanulságokban rendkívül gazdag periódusról van szó, melynek pozitív és negatív tapasztalatait feltárni mai feladataink helyes megoldásához is szükséges. Az előadás keretében csak a gazdaságpolitikai koncepció fejlődésével kívánt foglalkozni, nagy figyelmet fordítva a periodizációra.

A népi demokratikus korszakon belül 1945. és 1948. között jelölte meg az első periódust. Ennek fő sajátossága — a munkás-paraszt demokrati-

kus diktatúra államhatalma alapján — abban állt, hogy

AZ ÚJJAÉPÍTÉS ÖSSZEKAPCSOLÓDOTT A TÖKE FOKOZATOS KORLÁTOZÁSÁVAL ÉS FELSZÁMOLÁSÁVAL.

A csökkent nemzeti jövedelem nyújtotta szűk lehetőségekből történő újjáépítés megkívánta a fokozott állami beavatkozást. A kötött gazdálkodás bevezetésével valamennyi párt egyetértett. A kérdés az volt: kinek az érdekeit szolgálja az állami beavatkozás.

Ezt a kérdést a nemzetközi helyzet alakulása döntötte el: az állami beavatkozás a töke hatalmának megnyirbálására irányult. A nagybankok megszűntek gazdasági hatalmasságok lenni és a közvetítésre korlátozódtak szerepük; a trösztök lényegében megszűntek; kitűnően működött a munkásellenőrzés; a stabilizációval meg kellett szigorítani az ár-, hitel- és adópolitikán keresztül történő ellenőrzést. A hivatalosan megengedett profit realizálása is lehetetlenné vált, a vállalatok deficitesek lettek és állami függőségbe kerültek. Az állam szabályozta a piacot, a nyersanyag- és energiaellátást, és az árakat, ezáltal meghatározta a termelést.

A FOKOZATOS ÁLLAMI KEZELÉSBEVÉTELEK ÉS A RÉSZLEGES ÁLLAMOSÍTÁSOKKAL EGYÜTTJÁRÓ GAZDASÁGPOLITIKÁJA

a szocialista átalakulásnak államkapitalista útját jelentette, a termelés magántőkés jellegének egyrészt felülírta (állami beavatkozás), másrészt alulírta (munkásellenőrzés) történő fokozatos megszüntetésével. Ez az 1917-ben felvázolt lenini elképzelés megvalósulása volt (amely elképzelés a Szovjetunióban a nemzetközi helyzet miatt nem valósulhatott meg). A fejlődésnek ilyen útja hazánkban volt legkiszámítottabb formában megfigyelhető. Itt azonban nem volt szó tudatos gazdaságpolitikai koncepcióról, csak a végcél és a népfőnöki elv volt tisztázva, egyébként a gazdaságpolitika a mindennapi gyakorlat szükségletei szerint alakult.

Gazdaságpolitikánk szoros kapcsolatban volt az újjáépítés követelményeivel: lehetővé tette a szűk eszközök nagyfokú koncentrációját és a világon egyedülálló tempójú rekonstrukciót mind a gyár- és ipar, mind az életszínvonal terén.

HELYTELEN EBBEN AZ ELSŐ PERIÓDUSBAN KERESNI A KÉSŐBBI HIBÁKAT.

A nehézipar fejlesztésének előtérbe helyezését megkívánták az újjáépítés és a jövővel szembeni igényei. Helyes volt a fejlesztés extenzív irányú is, tekintettel a korlátlan munkaerőkínálatra.

Egy vonatkozásban lehetők fel a későbbi hibák gyökereit már ekkor: az agrárkérdéssel kapcsolatban. Az állami segítség csak a termelési viszonyok átalakulását segítette, illetőleg védte meg, míg a mezőgazdaság termelői erőinek fejlesztését elhanyagolták. Ugyanakkor nem karolták fel a különböző szövetkezeti kezdeményéseket.

A második periódus határait 1948-ban és 1953-ban jelölte meg, s részletesen vitázott a periodizáció kapcsán vallott egyéb álláspontokkal, azokkal, akik a fordulatot 1949-ben, vagy akik — más szempontból — 1951-ben jelölik meg. A 48-as korszakhatár mellett szól, hogy 48 végére esik a gazdaságpolitika fordulata: ekkor zárult le a helyreállítás és vetődött fel a továbbfejlesztés mikéntje, ekkor voltak a fordulat évének radikális államosításai (új lehetőségek), az államkapitalista módszerek kikapcsolása, a kollektívizálás megindítása. A hároméves terv átdolgozása és az öt éves terv előkészítése is ekkorra esett. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy helytelen a hibák kialakulásának kezdetét 1951. februárjára, az öt éves terv felemelésének időpontjára tenni: ez csak az egyik fontos állomás volt, de nem ez volt a fordulat, mivel

A HIBÁK MÁR ELŐBB, A TERV KIDOLGOZÁSÁBAN EGYÉRTLEMEN JELENTKEZTEK.

Az 1948-tól kialakított gazdaságpolitika fő célja a szocialista termelési viszonyok kialakítása, a szocializmus anyagi-műszaki bázisának megteremtése volt, az ipar, elsősorban a nehézipar fejlesztése és a mezőgazdaság kollektívizálá-

sa révén, ami megkívánta a tervgazdálkodás, az új állami irányítási rendszer bevezetését és az államapparátus összetételének forradalmi átalakítását. Ez helyes, időszzerű célkitűzés volt. A kérdés az, hogy az új gazdaságpolitika jól szolgálta-e ezt a célt?

A válasznál tekintetbe kell venni, hogy az új gazdaságpolitikai koncepciót kedvező feltételek között dolgozták ki, amikor a nemzetközi munkásmozgalmakban jelentkező hibák (személyi kultusz rendszere), a nemzetközi helyzet rendkívüli kiéleződése és ennek túlzott megítélése, a jugoszláv kérdés elmérgesítése lett urrá.

MAGYARORSZÁGON A HIBÁK FOKOZOTTAN ÉRVÉNYESÜLTEK

egyrészt, mivel a magyar pártvezetés első akart lenni az erőltetett ütemű, a hadigazdaságot túlzott arányban fejlesztő gazdaságpolitika megvalósításában, másrészt, mivel az ország gazdasági és társadalmi struktúrája még inkább elmélyítette a hibákat. Ugyanakkor szerepet játszott még egy hibátényező: az úttörés nehézsége. A hibákat legtisztábban az első öt éves terv mutatja.

Az egyik fő hiba a vezetésen külpolitikai okokból urrá lett „sietség szemlélete” volt. Míg 1947-ben még egész történelmi periódusnak tekintették a szocializmus alapjainak megteremtését, később egyetlen öt éves tervidőszak alatt akarták mindezt a népgazdaság minden ágára kiterjedően, radikális társadalmi átalakulás, kulturális forradalom és az életszínvonal egyidejű emelkedése mellett megvalósítani. Ez teljesen irreális volt.

Másik jelentős hiba a termelői fejlesztésének értelmezésében volt. Elméleti elveket csináltak a harmincas évek szovjet gyakorlatából, és ezeket a társadalmi fejlődés új feltételeit figyelmen kívül hagyva alkalmazták: eleve korszertlenül iparosítási koncepciót vetettek fel (hiszen az ötvenes években már más iparágak jártak a fejlődés élén, és nem a vas- és acélipar); nem vonták le a következtetéseket a szocialista világrendszer létrejöttéből; figyelmen kívül hagyták a hazai adottságokat. Az autarchiás iparfejlesztés nálunk különösen hibás volt és a gazdaságosság teljes figyelmen kívül hagyását eredményezte.

EGYRE INKABB ÚRRÁ LETT A MENNYISÉGI SZEMLELET.

A hibák harmadik csoportja a fejlesztés irányának kérdésével kapcsolatos. Túlzott egyoldalúság érvényesült a mezőgazdasággal szemben az ipar, az iparon belül a nehézipar, a nehéziparon belül a bányászat, vas- és acélgégyártás javára.

A gazdasági vezetésben megnőtt a katonai tényezők szerepe, mivel részben a jugoszláv konfliktus elmérgesedését követően egészen közelinek válték a háborút. A fokozott katonai előirányzatok nagy részét a terv első éveire összpontosították. A műszaki színvonal fejlesztése háttérbe szorult, még a meglevő szintet sem tudták tartani. Súlyos hibaként jelentkezett a mezőgazdaság fejlesztésének elhanyagolása. Kitértek a szocialista átalakítás meggyorsítását, és a mezőgazdaság termelőit csak ezután akarták fejleszteni.

Végülis súlyos visszaesés következett be a mezőgazdasági

termelésben. Az életszínvonal nem emelkedett, sőt, jelentősen visszaesett, romlott a lakáshelyzet is.

MAGYARORSZÁG IPARI AGRÁRORSZÁGGA VÁLT

és fejlődtek a szocialista termelési viszonyok. Az 1953 és 1956 közötti harmadik periódust külön, de nem önálló, csupán átmeneti jellegű szakasznak kell tekinteni. Sok változás van kibontakozóban, de csak a felszínen maradtak, sok vonatkozásban minden maradt a régi, konkrét intézkedések többnyire nem történtek. Felmerült a könnyűipar és a mezőgazdaság fejlesztésének igénye, a kollektívizációs program módosítása, az életszínvonal emelése.

Mutatkozott bizonyos javulás, amennyiben a korábbi sietség megszűnt és

TERVEK SZÜLETTEK A TERVEZÉS ÉS IRÁNYÍTÁS MEGJAVÍTÁSÁRA

ám kielégítő, következetes változást még az 1956-os júliusi határozatok sem hoztak. A referátum az újabb periódus szakasz indoklása kapcsán kitért a határozatok értékelésének kérdéseire is.

A gazdaságpolitika negyedik szakasza a XX. kongresszus és az 1957-es moszkvai nyilatkozat talaján bontakozott ki, s kezdődött az MSZMP 1956. decemberi határozatával, amely elítélte a hibákat és a lehetőségekhez szabott, az egyéni érdekeltségre alapozott, a műszaki-gazdaságossági követelményeket figyelembe vevő és az életszínvonal emelésével járó gazdaságpolitikát hirdette meg.

A második hároméves és öt éves tervben ez a gazdaságpolitika reális ütemű fejlesztést biztosító, az arányokon javító beruházáspolitikát és az adminisztráció csökkentését, a termelői fejlődését és ugyanakkor az agrárpolitikában a háztáji gazdaság lehetőségeit kihasználó kollektívizálást jelentett.

JELENTŐS LÉPÉSEK TÖRTÉNEK ÚJ IRÁNYÍTÁSI MECHANIZMUS KIALAKÍTÁSÁRA

is: a felvásárlási rendszer bevezetése, a kötelező tervmutatók csökkentése, az új árrendszer és az anyagi ösztönzők szerepének fokozása. Ez a gazdaságpolitika máris jelentős sikereket hozott.

E negyedik szakasz ugyanakkor még lezáratlan. A szocializmus alapjainak megteremtése nem jelentett új szakaszt a gazdaságpolitikában. Sok tényező még fejlődésben van, így a KGST-ben megvalósuló új típusú együttműködés lehetőségeinek kihasználása csak később merült fel; az agrárpolitika nagy sikerei ellenére a mezőgazdaság fejlődése lassú és így továbbfejlesztése új gazdaságpolitikai mozzanatokot indokol. A gazdasági mechanizmus hiányosságai — az előrehaladás ellenére — szerepet játszanak a fejlődés extenzív irányainak továbbélésében. A referátum ezzel kapcsolatban részletesen tárgyalta a gazdaságpolitika és a gazdasági mechanizmus összefüggéseit, vitázott a mechanizmus gazdaságpolitikájából kirekesztő nézetekkel.

Előadását Berend elvtárs a két világháború között az ellenforradalmi rendszerben eltelt két évtized, és a népi demokrácia két évtizede eredményeinek összevetésével zárta.

A referátum megvitatásában talán a legtöbb szó éppen

A PERIODIZÁCIÓ KÉRDÉSÉRŐL

esett. A hozzászólók egyes esetekben alátámasztották, néhány kérdés kapcsán pedig vitáztak az előadásban megjelölt periódushatárokat.

A periodizáció elvi alapjával kapcsolatban Berend elvtárs megjegyezte, hogy kifejezetten a gazdaságpolitika pe-

reodúsiáról volt szó, Pach elvtárs pedig felhívta a figyelmet arra, hogy ezek nem esnek szükségszerűen egybe a gazdaságtörténet ill., az általános történet szakaszaival.

A vita résztvevői egyetértettek a 48-as korszakhatárral, ugyanakkor egyesek vitáztak az 53-as korszakhatárt, azzal, hogy az 1948—56-os periódus egységes korszak. Mások viszont már 1956-ban látták a negyedik korszak kezdetét. Ezzel szemben Berend elvtárs ismét rámutatott az 53—56-os szakasz átmeneti jellegére.

Ausch Sándor és Ságvári Ágnes felvetették egy újabb, 1959-es korszakhatárt gondolatát, tekintettel arra, hogy 59-re konszolidálódott az ország nemzetközi helyzete, ekkor vált jelentőse a KGST, ekkorra futottak ki az új szervezési intézkedések, és ami a legfontosabb: ekkor indult meg a mezőgazdaság szocialista átalakítása, más koncepció alapján, mint amit 1957-ben meghirdettek. Ausch elvtárs az 53-as korszakhatárt azzal támasztotta alá, hogy ekkorra bizonyosodott be, hogy az akkuláció korábbi útja nem járható.

A vitában Csapó elvtárs felvetette

A GAZDASÁGPOLITIKA, ILLETVE A GAZDASÁGPOLITIKAI KONCEPCIÓ

fogalmának meghatározását. A gazdaságpolitikát mint a társadalom vezető szerveit, a párt és az állam által meghatározott célok és intézmények, illetve a célok elérését szolgáló intézkedések és módszerek összességét határozta meg, a gazdaságpolitikai koncepciót pedig mint a fentiekre adott időszakra történő konkrétizálást. Válaszában Berend elvtárs az előbbi elfogadta, az utóbbit viszont elvetette.

Berei elvtárs hozzászólásában a referátum fő hiányosságaként azt jelölte meg, hogy a gazdaságpolitikai koncepció fejlődését nem eléggé a feladatokkal és az eredményekkel való összefüggésben vizsgálta. Berend elvtárs utalva az előadás szükségesszerűen szűk kereteire, valamint arra, hogy a feladatokkal és ha röviden is az eredményekkel igyekezett jelen formában is egybevetni a gazdaságpolitikát, elismerte, hogy az előadás elsősorban ebből a szempontból fejleszthető tovább.

Élénk vita bontakozott ki AZ 1945—48 KÖZÖTT FOLYTATOTT AGRÁRPOLITIKÁRÓL.

Ausch és Barla Szabó elvtárs szerint a párt a lehetőségekhez mérten támogatta a mezőgazdaságot, felhasználva az árpolitika eszközeit (állatárak). Ezzel szemben Szakács Sándor szerint a mezőgazdaság nem kapott, de nem is kaphatott komoly támogatást, mivel a rendelkezésre álló szűk eszközöket az iparba kellett koncentrálni és az újjáépítés támogatása, a falusi burzsoázás korlátozása is a mezőgazdasági árutermelés fejlődése ellen hatott. Válaszában Berend elvtárs fenntartotta korábbi álláspontját, kiegészítve azzal, hogy az árrendszer sem szolgálta egyértelműen a mezőgazdaság támogatását (például a gabonaárak), olyannyira, hogy a mezőgazdasági árakat 1947-ben fel is kellett lazítani.

Az 1948—53-as korszakkal kapcsolatban éppen a 48-as fordulatról esett a legtöbb szó. Ságvári Ágnes utalt több dokumentumra, melyek azt bizonyították, hogy 1948 elejéig a párt politikája alapvetően helyes volt. Mind ezen, mind pedig a későbbi szekcióüléseken a felszólalók egységesen szembehelyezkedtek azzal a nézetrel, hogy már az 1948 előtti időszakban is megtalálhatók a későbbi hibák.

Vitázójában Berend elvtárs örvendetesnek mondta azt, hogy a vitában előtérbe kerültek az első időszak mellett az 1948-as fordulatnak, tehát lényegében már a második időszaknak problémái. Pach elvtárs hangsúlyozta, hogy a tudományos ülészek és ezen belül a gazdaságtörténeli szekció munkája fontos lépést jelentett a népi demokratikus korszak kutatásában.

Bauer Tamás

A marxista-leninista irodalom Magyarországon

Az ajtón belépve, a látogatót egy Derkovits-kép fogadja. Harci lendület, komolyság, és erő sugárzik róla. Jelképezi a munkásosztályt... Balról és jobbról pedig a munkásosztály nagy tanítói, Marx és Engels tekintenek ránk. Szigorúan, értelmesen...

Akaratlanul is elkomolyodunk, hatalmába kerít bennünket a történelem. Sárkult, szakadozott lapok, régi újságok... A Kommunista Kiáltvány első magyar nyelvű kiadása 1896-ból. És még régebbi az az újság, amely az I. Internacionáléval és a „hírhedt-vált” név tulajdonosával, Karl Marx-szal foglalkozik. A dátum: 1866.

Továbbmenve, szemünkbe ötlük, hogy a legnépszerűbb mű a Kommunista Kiáltvány volt (26 ízben jelent meg magyar nyelven).

A Tanácsköztársaság idején meggyorsult a Marx-Engels művek kiadása. Ekkor jelentek meg először hazánkban Lenin művei is.

A Tanácsköztársaság bukása után a marxista-leninista könyvkiadás illegálisban működött, sok marxista köny-

vet külföldön adtak ki magyarul.

S ekkor következnek a fordulópont — 1944—45. Itt már Berei Andor elvtársnak, a politikai gazdaságtan tanszék vezetőjének, a Kossuth Kiadó igazgatójának szavait idézzük: — A kiállítás nemcsak hazánk felszabadulásának 20., hanem a legális marxista-leninista könyvkiadás 20. évfordulóját is ünnepli. A marxista-leninista művek kiadását még 1944. végén kezdte meg a Szikra Kiadó Szegeden, ahol három hónapig működött, és ez alatt 30 művet adott ki.

— 1956 után a Kossuth Kiadó lépett a Szikra Kiadó örökébe. Meggyorsult a Marx-Engels-Lenin művek kiadása (eddig például a Marx-Engels Összes Művei sorozatnak 11 kötete jelent meg) ezek terjesztését nagyrészt az üzemi, vállalati, falusi pártcsoportok ezrei végzik.

— A klasszikusokon kívül évről évre sok közgazdasági (évente 26—30) és filozófiai mű jelenik meg, igen népszerű például az Esztétikai Kis-könyvtár és a Korunk világnézeti kérdései sorozat. (Érdekes, hogy a „filozófiai termés” az utolsó években nagyobb, mint a közgazdasági.)

Valóban, a kiállításon sok-sok érdekes filozófiai, politikai, történelmi, közgazdasági művet láttunk, ez utóbbiak között örömmel fedeztük fel egyetemünk oktatóinak munkáit.

Búcsúzóul visszanézve, egy hatalmas képről Lenin tekint ránk. Április 22-én ünnepeztük 95. születésnapját. Hadd emeljük ki az alkalomból, hogy — az utánpótlásokat is beleszámítva — összesen 184 Lenin-kiadvány jelent meg magyar nyelven, és hogy a felszabadulás utáni 20 esztendőben Lenin művei 3 millió példányban jelentek meg nálunk. Nagy hozzájárulás ez ahhoz, hogy a lenini eszmék egyre jobban áthassák népünk legszélesebb rétegeit!

— sóvári —

KÖZGAZDÁSZ BÁL

INVOKÁCIÓ

Nem tudom, hányan akadnak olvasóink közül olyanok, akiknek múlt időben kellett írni egy később lezajló eseményről. Mert képzelmük csak el, hogy a „Közgazdász” április 24-én, éjjelkor kerül az önök kezébe, a Közgazdász bálon, mely bál a háromnapos egyetemi közgazdász napok eseménysorozatát hivatott lezárni.

Hogy tehát lapunk friss, krónikás legyen, írni kellene arról, miként zajlottak le a rendezvények, milyen sikere volt a diákköri konferenciának... Igen, mindent meg kellene írni, és elküldeni a nyomdába, mielőtt bármi is elkezdődött volna. (Ez egyébként a nyomdai átfutás.)

Akármit írja az ember, kissé kockázatos, bár nem annyira, mint első pillanatra látszik.

Egyrészt megtanították nekünk a jóslás tudományos módszereit, például az extrapolációt.

Másrészt kifejlesztett egy speciális nyelvet, mely hosszúságos fejtetéseket tesz lehetővé anélkül, hogy érdeklődés akárcsak érinteni is kellene a témát. Valahogy ily módon: „Az idei diákköri konferencia hatalmas előrehaladást jelentett a korábbi évekhöz képest. A szervezésben itt-ott mutatkozó hiányosságok ellenére elmondhatjuk, hogy az ülések sok embert megmozgattak.”

Akárhogy zajlik le, egész biztos, hogy ezekkel az előregyártott megfogalmazásokkal nem igen lehet felülni. (Napilapoknál, ahol különösen fontos a csálhatatlanság, a szegény újságíróknak bizonyára szintén előre kell a tárgyalásokról kiadott közös közleményt megfogalmazni, onnan van a hasonlóság.)

Lezajlottak az egyetemi közgazdász napok rendezvényei... kezdetben a múlt időben írt jóslát, de ezúttal megismertem, mert bár nem lenne nehéz, mi, közgazdászok maradjunk mégis a tényeken alapuló, szigorú valóságnál.

A közgazdászok olyan sebések, akiknek kitérő bonckésük van, de csóba mütökésük, s ezért remekül dolgoznak a hullákon, de sanyargatják az eleven húst.

(Chamfort)

Közgazdászok és nem közgazdászok

Pillanatnyilag az emberiség két nagy táborra szakadt. Közgazdászokra és nem közgazdászokra.

A közgazdászok legfőbb ismertetőjele, hogy pontosan tudják, mivel foglalkoznak a nem közgazdászok, míg amazoknak fogalmuk sincs arról, mivel foglalkoznak a közgazdászok. (Ez utóbbival persze maguk a közgazdászok sincsenek teljesen tisztában.)

A nem közgazdászok mindamellett időnként élénken érdeklődnek az iránt, mit is csinálnak tulajdonképpen a közgazdászok. Ez a megnövekedett kíváncsiság rendszerint akkor jelentkezik, amikor valamit rosszul csinálnak a közgazdászok.

A nem közgazdászok figyelmének fokozódása esetén a közgazdászok is elkezdik vizsgálni, mit csináltak rosszul, s e vizsgálatok eredményeként legtöbbször kiderül, hogy akik a hibákat elkövették, azok nem is közgazdászok.

Ha aztán a közgazdászok megkérdézik, hogyan követhetnek el közgazdasági hibákat azok, akik nem közgazdászok, azt felelik az átközgazdászok, hogy „Mindenkinek élni kell!”

A mikor pedig a közgazdászok azt kérdezik, hogy nekik kell-e élni, azt a választ kapják, hogy igen, de előbb produkáljanak. Majd ha közgazdasági eredménye mutatkozik annak, amit nem közgazdászokként produkáltak, akkor elfogadják azokat a munkaköröket, ahová leginkább kellenének a képzett közgazdászok.

Hogy hová kellenek közgazdászok és hová kellenek az átközgazdászok, arról egyelőre senki nem tud semmit, de az egész játékot élénk érdeklődéssel figyelik azok, akik szándékuk szerint sem közgazdászok.

Nem véletlenül éppen most megjelenő báli különszám FEDŐ- ÉS BORÍTÓLAPPAL EGYÜTT ÁRA 50 FILLÉR

MINDENFÉLE

Részlet a negyedévesek nem létező búcsúbankettjének kultúrújszeréből:

„Hol ünnepélyes lassú gyászzenével A hőseket egy közös sírnak adják... Mit úgy hívnak, hogy magyar népgazdaság.”

A MÁRY KÁROLY K.E. AULÁJÁBAN /X/ DINKOVY TÍKA /1963 APR 24-én este 8 ókor ZÁRTKÖRÖ

Közgazdász BAL

ZENE-BERGENDI ZKR. KLUBBAN-JAZZ DUÓ AZ ÉTTEREMBEN: (Csigam) BELÉPÉS CSAK MEGHÍVÓVAL ASZTALFOGLALÁS a szűk 60 ton

Az egyetem épületének történetében olvashatjuk, hogy 1945 előtt itt kapott szállást a vámhivatal és a sóhivatal. A felszabadulás után a vámhivatal máshová költözött...

A felvételi vizsgázatok dala a származási különbségek figyelembevételének eltörlése után:

„Rajta kurucz rajta, Ne nézd ki az apja Rajta, kurucz, rajta Ne nézd ki az anyja”

Oda egy tankönyvhöz: „Milyen volt szűrkése? Nem tudom már, Csak azt tudom, Hogy szűrkék a tankönyvek...”

RÉGI DICCSŐSÉGÜNK...

Hajdan így kellett az egyetemistát szólítani: „Nemes és nagytiszteletű N. N. úr, aki a bölcsesség körüli foglalatokodik.” (Ráth Végh István)

Precizitás

A vizsgaidőszak legkedvesebb színlapjai a frappáns sajtóhibák. Hadd idézzünk most egy igen friss — lapzártá utáni — „elírást”, amelyet ezúttal a Népszabadság április 22-i, csütörtöki száma produkált az egyetemi közgazdász napok és a tudományos diákköri konferencia tiszteletére.

Íme: „Tudományos vitatülés lesz a közgazdaságtudományi egyetem aulájában. A vitatülés április 23-án 11 órakor kezdődik és április 28-án ér véget.”

Örülünk, hogy foglalkoznak egyetemünkkel, de felhívjuk szíves figyelmüket, hogy az általunk egyelőre kiderítetlen módon napvilágra kerülő ötsoros kishírben néhány dolog tévesen szerepel. Semmiféle vitatülés nem kezdődött ugyanis április 23-án 11 órakor, de ha kezdődött volna, az sem valószínű, hogy egyfolytában április 28-ig tartott volna. Különben sem szoktunk vitatületeket tartani az aulában.

Hozzátehetnénk mindehhez — mint szokás —, hogy a többi stimmel, de inkább azt, hogy ezt a hírt kissé tényleg elírták.

Hogyan lettem közgazdász?

Azt hiszem, hogy ez még nálam is hosszabb folyamat eredménye volt. Kezddött talán az egész azzal, hogy egy verőfényes augusztusi délutánon felhős homlokú atyám az agyához kapott, és a szemében egy pillanatra felfedezés fénye villant fel: „Heu Réka!”

— Na, mi az — szölt ki anyám a konyhából, leánykori nevét hallva.

— Réka! Hát közgazdász az még nincs a családban!

Nem egészen egy év múlva megszülettem, s ezzel a dolog nehezén túl is voltam. Ezek után már csak a magyar oktatási rendszer megfelelő fokozatait kellett kiállnom. Ez is megtörtént. És aztán eljött a nap, amikor átélhettem a szentély küszöbét, és aki e felemelő percben egy pillan-

tást vetett rám, szabad szemmel is jól láthatta, mennyire át meg át vagyok itatva lelkesedéssel, s szabad füllel is hallhatta, hogyan buzog bennem a hivatásérzet.

Míg aznap megfogadtam a szent és nagy esküvéssel, hogy én mindent megtanulok, amit az elkövetkező négy évben elém tesznek. Nem panaszkodhatom. Jócskán tettek elem. Egyik tanszék a másikat múlta felül, de én éjt nappal téve bebizonyítottam, hogy az emberi teljesítőképességnek nincs határa. Röpké négy év alatt matematikussá, statisztikussá, könyvelővé, függőkeretessé, történelemsz, olvasztárrá, villanypásztorrá, kereskedővé, politikussá, bányarémé — egyzóval komplement közzgazdássá sikerült kikepezni magamat.

A diplomaszámánál a legkomplettebb közgazdásznak járó babékoszorút maga a rektor illesztette fejem lágyára, és a dékáni hivatal dolgozói a meghatottságtól fátyolos szemmel, csupa könny zsebkendőikkel még akkor is integettek utánam, amikor már rég átléptem új munkahelyem küszöbét.

Az üzem, ahová kerültem, a népgazdaság számára oly nélkülözhetetlen Kötynfity és szintetikus röppentyű gyártására volt átprofilizozva. Gyermekekkorom óta ez a kedvenc iparágam, és azt hiszem, így teljesen érthető, hogy kitörő örömmel fogadtam az első rámbízott feladatot.

Az első pillanatban ropant egyszerűnek tűnt. Megoldásához mindössze Új Kaledónia Kötynnemesítő Iparának a Golfáramra gyakorolt hatását kellett volna kimutatnom, különös tekintettel a narodnyikokra.

És ekkor szörnyű dolog történt. Már az első lépésnél elakadtam. Megpróbáltam parciálisan integrálni az egészet, de minden eredmény nélkül. Háromszor is kiszámítottam az archaikus trendet, és az aggregátorindex oda-vissza súlyozott középére igazított szórását, de így még a kö-

zös nevezőt is exponenciális görbékben kaptam meg. Aztán elkényveltem az egészet, először az áramutató járásával egyenlő, majd ellenkező irányban, sőt Greenwichi idő szerint is. Sehul semmi! A Wicksell-féle konjunktúra elmélettel való párhuzamba állítás és a pénz féttis jellegettel való beszorás útján is csak arra a kérdésre kaptam meg a választ, hogy mélyen van-e a Magma?

Már-már azon voltam, hogy a feladva a küzdelmet, az egész problémát Fobparitással elküldöm a fenébe, amikor egy öreg szakú bácsi lépett oda hozzám. Egy ideig érdeklődéssel figyelte vergődésemet, majd hozzányúlt a problémához. A zsebéből előszöreg roszdás dródarabot, egy jó állapotban levő üveg szemet és egy első világháborús gázálarcot vett elő. Néhány mozdulattal összeagyusztálta őket, majd észak-északnyugati irányba elhajította az egészet.

— Na fiam — fordult utána hozzám —, amint láthatat, a kötyonnemesítés nincs hatással a Golfáramra, különös tekintettel a narodnyikokra!

Elhűlten néztem az öregre, majd mélyesges tisztelettel a hangomban megkérdeztem: — Mondja, bátyám, maga milyen fakultáson végzett? — En fiam — húzta fel szemöldökét — a Mester utcai elemiben. Még 14-ben.

— Dehát mégis, mi a titka annak, hogy így ért hozzá?

Az öreg érdeklődéssel nézett végig rajtam, majd a szemé megállt, egy elhullajtott Fischer—Paasche-féle formulán. Csendesen elmosolyodott a bajsa alatt, majd hozzámfordult.

— Látott már maga Kötynfitytet? Járt már Új Kaledóniában?

— Nem — szöltam csodálattal.

— Na látja, édes fiam, nem ártott volna talán ezeket is megnézni!

MOTTO:

Egy újszülött közgazdásznak minden közgazdász vicc új

Sokan tanulták elméletlortételemben azokat az alapelveket, melyek a javak szaporavagy ritka természetével magyarázzák az értéket. Az egyik tőkés papa kisfiának magyarázza ezeket a közgazdasági összefüggéseket:

— Minden, ami ritka, az drága. A jó ló például ritka, ezért drága.

Mire a kisfiú: — De papa! Az olyan ló, amelyik jó is, meg olcsó is, az még ritkább.

Egy mérnök, egy orvos, és egy közgazdász vitatkozik, melyikük szakmája régebbi eredetű.

— Természetesen az enyém — mondja az orvos, — hiszen Ádám bordájának kioperálása már orvosi műtét volt.

— Igenám — szölt a mérnök — de már jóval Ádám előtt, mérnöki munkára volt szükség, hogy az óskász állapotából a természet rendje kialakuljon.

— És mit gondolnak, uraim. — szölt meg halkán a közgazdász —, ki csinálta a káoszt?!

Igy vizsgázunk Mi!

Ismeretlen krónikás kézírataiból fennmaradt töredék

PROF: Az államvizsgát ezennel megnyitom. Kérem a vizsgázókat, hogy húzzanak tételt. (Diák ünnepélyesen feláll.)

PROF: Nos, Babl Alfréd elvtárs, mi van?

DIÁK: (pátosszal) Tisztelt államvizsgabizottság, tisztelt vizsgáló társaim! Mint a kialakuló új szocialista értelmiség leendő színpadja, tudatában vagyok annak, hogy feleletem minden mondata, minden szava, minden betűje, minden artikulált és artikulálatlan, konzonzáns és disszonáns hangrezgése, újabb csapást jelent az imperialista fenekadák ríhes orcájába. Eppen ezért tölem tessék bármit kérdezni, miha ha nem is tudom, akkort is kimerítők és részletes választ fogok adni!

PROF: Ne komolytalanokdjön, inkább kezdje el a feleletét.

DIÁK: Tételtem rostaiparunk szerkezeti átalakulása az utolsó évtizedben. Kezddük az elején. A vadász első fokán a termelőerők primitív fejlődési fokának megfelelően, amikor még az ember a fákon élt, a rostát főleg átnézésre használták. Innen a szőlés-mondás, hogy atlát a rostán. Később az ember lejtött a fáról. Ennek oka az volt, mint ahogy azt Darwin elég értelmesen megjegyezte, hogy az ember elfaradt kapaszkodni. A fáraok már a sivatag homokját rostálgatták vele, míg a rabszolgatartó-társadalom bukásának egyik legfőbb oka az volt, hogy az uralkodó osztályok mérhetetlenül sok rostélyost ettek.

PROF: Megható az elvtárs precizitása, de térjen a lényegre!

DIÁK: Rátérek a lényegre. Mi is a rosta? A rosta a lyuk és a rosta dialektikus egysége. Tévednek, nincs és nem is lehet igazuk azoknak a burzsoá antirostista elméleteknek, amelyek tagadják a lyuk materialista voltát. Nálunk még a csecsemők is tudják, pedig azok nem vesznek részt semmiféle oktatási folyamatban, hogy lyuk nélkül nem rosta a rosta. Az utolsó évtizedben rostaiparunk alapvető szerkezeti változásra ment keresztül. Az átalakulás első fázisában megvalósítottuk a rosta két alapvető elemé, a lyuk és a rosta gyártásának különválasztását. Egyik gyárban csinálták ekkor a rostát, egy másik gyárban külön a lyukat. Az átalakulás második és egyben döntő fázisában elértük azt, hogy magának a lyuknak egyes alkatelemeit is külön nagyüzemek állítják elő, vagyis a lyukat magát 16 nagyüzem állítja elő kooperáció útján.

PROF: Látom, ebből az anyagból jól felkészült. Most térjen rá a második tételre.

DIÁK: Úgy gondolom, hogy azzal a nagyon elhanyagolt és nem igen ismeretes ténnyel kell kezdenem, hogy a világ két táborra szakadt. Ezzel kapcsolatban felvethető valaki, hogy nézzük meg a kérdés másik oldalát, de ennek a kérdésnek elvtársak nincs másik oldala.

PROF: Csak a lényegről elvtárs, csak a lényegről! Ez mellébeszélés! Mi köze van ennek a távfűtéshez?

DIÁK: Sokkal nagyobb mintsem gondolni lehetne! Sokkal nagyobb köze van ennek a távfűtéshez, mint a távfűtésnek saját magához. Nem tudom, itt arról lenne szó, hogy megmagyarázzam, hogyan lehet távfűtés útján fűteni a főváros egyes kerületeit?

PROF: Igen, éppen arról van szó.

DIÁK: A távfűtésben a fűtés mint olyan, nagyon nagy jelentőséggel bír. Eppen ezért el kell itélni azokat a szűklátókörű technikai vezetőket, akik a fűtés, mint olyan kérdését a fűtés, mint olyan kérdésre akarják vulgárizálni. Fűteni fűtve lehet, mert abban az esetben, ha nem fűtve fűtünk, nem fűtés a fűtés. Fűteni lehet közelről és távolról. Ha közelről fűtünk, akkor kormosak leszünk. Eppen ezért meg kell valósítani a távfűtést.

A távfűtésnek két fő módszere van, az indirekt és a direkt távfűtés. Indirekt távfűtés alatt azt értjük, hogy olyan körülmények közé helyezzük a felfűtendő környezetet, amely feleslegessé teszi a fűtést. Ennek a legprezansabb megvalósítása az lenne, ha a nyugat-európai államokkal folytatott kereskedelmünk esetén a kontingens listába bevinnék a Golf-áramlat importját. Ezután már csak az a teendő, hogy a Golf-áramlatot itthon a TÜKER útján forgalomba hozzuk. Mindenki annyit vehet belőle, amennyit akar, és ez feleslegessé teszi majd a fűtést.

A direkt módszer azt jelenti, hogy fűtóanyagot veszünk. Véleményem szerint a leggazdaságosabb a melegvízzel való fűtés. És tekintve, hogy távfűtésről van szó, az a cél, hogy a melegvizet minél távolabbról szerezzük be. Eppen ezért a melegvízzel való távfűtéshez legalkalmasabb az izlandi gejzirekből feltörő forróvíz. Elavultabb módszerek szerint ezt a melegvizet az Orion hőpalackhoz hasonló ciszterna-kocsik segítségével is be lehetne hozni. Azonban van egy nagyon kifinomult megoldás, amely feleslegessé teszi a ciszterna-kocsik beszerzését, és pedig a melegvíz hidegen való szállítása. Ebben az esetben az ott feltörő melegvizet a Mirelit által oda kiszállítandó berendezések segítségével lehűtjük, a hideg-melegvizet hazaszállítjuk, inthon újramelegítjük, amely ugyanolyan kihasználó lesz, mintha a melegvizet melegen szállítottuk volna ide.

PROF: Gratulálok fiatalember a jeleséhez. Magának ragyogó önálló közgazdasági gondolatainak.

DIÁK: (Elháritóan) Nem az én érdemem tanár úr, nem én jöttem rá. A múlt nyáron, ahol üzemi gyakorlaton voltam, már alkalmazták.

NEMZEDÉKRŐL NEMZEDÉKRE

Prognózis

Azt kérdezőtől az Öregem a minap: — Te mondd csak fiacskám, mit jelent az nálatok, hogy „Jó Fej”?
Mivel hosszú évek szorgos és eredménytelen felvilágosító munkája áll mögöttem, atyám magas szintű tájékozatlansága egyáltalán nem lepett meg. Sőt! Rögtön megéreztem, hogy itt nem egyszerű nyelvi hiányosságról, hanem sokkal inkább rafinált nemzedéki keresztkérdésről van szó.

Válaszomat ezért nemcsak Neki, hanem az egész Háború Előtti Nemzedéknek címzem:

A „JÓ FEJ” állandó jelző és mint ilyen, egyike a legkitűntetebbeknek. Mi osztjuk, és kapjuk, akik sajnálatosan zsenge korunk miatt nem juthatunk hozzá a Társadalom nagyrabecsülését kifejező Oscar, Nobel, Arany Pálma, Kosuth stb. díjakhoz. Elnyerése minden kétséget kizáróan feler bármelyikkel, a dolognak nem kifejezetten anyagi, hanem inkább erkölcsi oldalát tekintve.

Az élet bonyolultsága miatt a kitüntetteknek igen sok fajtáját különböztetjük meg, azok foglalkozása, érdeklődési köre, fellépési helye és más lényeges tulajdonságai alapján. (Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a Cím elérése minden vonalon csaknem egyforma nehézségi fokú gyakorlatokat kíván, s odaítélése mindig a legnagyobb körültekintéssel és az érdemek reális mérlegelésével történik.)

Most pedig tekintsük át a főbb fajtákat:

A KULTÚRJÓFEJ:

Alaki kellékek: Szerény, de mindig az alkalomhoz illően kirívó öltözködés, az olasz neorealizták, a francia új hullámok, az angol dühöngők küllemének arányos ötvözésével. (Kezdőknél a zokni magyaros motívumok, fehérnemű még höní posztó.) A jobb hón alatt — címlappal kifelé — Nagyvilág, ha a fedele már nagyon elpiszkolódott, esetleg Kortárs, Új Írás. A bal hón alatt forgatókönyvek, néhány dráma, a 20—25 legjobbnak vélt saját novella (vers, dráma). Tekintet réveteg, kődös, ha ez nem megy: enyhén undorodó. Szellemi kellékek: A színház, a film, az összes művészetek és idevonatkozó irodalom kritikus ismerete. (Kubizmus, szürrealizmus, egzisztencializmus, kolonializmus.) „Truffaut az egy Isten, Dürrenmatt, mintha egy kicsit kiégett volna, Camus-t érezni kell, Németh László, ki az?”

Beszélgésnél, vitánál, saját mű felolvasásánál határozott, erős hanghordozás: a zsenialitás kötelez, juttatni kell belőle a távolabb ülő (álló, járókelő) kisszerűeknek is.

A SPORTJÓFEJ (népnyelven IZOMAGYU):

Esetükben az alaki kellékek döntő jelentőségűek, s ezért leginkább a strandon, télen a Fedettben tekinthetők meg. Széles váll, rettenetes kar, láb, has, hát és egyéb izomsoportusulások. Boltozatos mellkas (kilégzés egy fa, vagy oszlop mögött), keresztibe (hosszába, átlósan) tetoválva: „Micikém 1958”.

Ha valamerről érdeklődő pillantás érkezik, izmok megfeszülnek, erőkézillás, hátul-támasz, rövid kis sprint, gerelyvető mozdulatok, majd a szöveg: „Öregem, már a harmadik menetben nyolcat számmalok rá, pedig csak egy bal csapottat vittem be.” „Az semmi! De nézd azt a girhes (dagadt) manust, fogadok, hogy még a 120-at sem löki ki!”

Szellemi tényezők: teljesen elhanyagolhatók.

A NYUGATRAJONGÓK:

Öltözködésük az időjárásról teljesen függetlenül, felülről lefelé a következők alkotják: csupazippzár bőrzekke, a hátán felírás: DRINK SCOTCH WHISKY! GOOD! Cowboy-nadrág, bőremblémával, s némi patinával, még a polgárháború nehéz napjaiból. Mokasszin. A zsebekben autófótok, rágógumi, angol—magyar szótár, 5 cent és 3 grosi. A bal kézben a legrosszabb Fotoplay, vagy New Yorker, a jobban az előző évfolyam néhány száma.

Szükszavúak. Beszélgetésükben csak a leglényegesebb szavakat használják. Oké, well, come on, yes, no, pocse-mu. Magyarul csak sötétben és egymás között, s mindig az Új Hazáról: „A Bobby írt. Két hete maradt kinn, kocsi, vállát vett azóta, a Jayne, Manns-fielddel jár, és szerdára kész lesz az első filmje. Oh, Wall Street, Wall Street! Ott most már reggel fél 7 van!”

A BEATNIKEK:

Nálunk még alig vannak, úgyhogy meg kell becsülnünk őket. Ennek ellenére sokan és igen gyakran ösztévezesztik az egyszerű huligánokkal, ami az utóbbiak élénk tiltakozását

vonja maga után. Pedig a különbség szembeötlő. A beatnik ugyanúgy öltözik, mint a huligánok, csak a hajuk és a szakálluk hosszabb és gondolataik valamivel sekélyesebbek. Egy zseniális publicista a közöny hiénáinak nevezte el őket, egy elcsélt beszélgetés kapcsán:
Beatnik I. (35 perc szünet után): Minek?
Beatnik II. (másnap): Én tudom?
Beatnik III.: Eső lesz...
Beatnik I. (később): Ez országos volt...
Beatnik II.: Az atomháború...
Beatnik I., II., III., IV.: (egyszerre elhallgatnak, csak a hajuk és a szakálluk növése hallatszik, később ez is megszűnik. Közös sírba temetik őket.)

SZUPERJÓFEJEK:

Egyesítik magukban az előzők össz jótulajdonságait, melynek eredményeképpen emberi mértéket alkalmazni rájuk valami olyasmi, mint a Szent Sírra faiskolat telepíteni.
Egyébként is leendő pályatársaimról vagy jót, vagy semmit...
— puskás —

Manapság, amikor az egyik legdivatosabb emberi tulajdonság a széleslátókörűség, lassan már senki sem engedheti meg magának azt a luxust, hogy ne lásson a jövőbe. A „mi van?” másodrendű kérdéssé fejlődött vissza. Helyette a „mit gondolsz, öregem, mi lesz?” vált divatszágerré. Mi lesz a gyalogos közlekedéssel a Körúton, az ipar decentralizálásával, a Hóka utca fásításával, a jugoszláv nylon-ingimport csökkenő volumenével? És főleg, mi lesz a nemzetközi politikában?

Az előbbi témakörökben az emberek véleményalkotása befolyásolhatatlan. Itt mindenki a szerint kombinál, akivel éppen a dologról beszélget. De ami a politikát illeti, alapjában más a helyzet: Az emberek elvárják, hogy részletesen tájékoztassák és együttál — ha erre mód és lehetőség van —, befolyásolják is őket.

Nem is ezzel van a baj.

De a politikában, a „mi lesz?” megfelelő műgonddal történő összeállítása teljesen önállóan — valljuk meg —, csaknem lehetetlen.

Ezért lenne nekem ide egy ötletem. Könnyítsük meg a találgatók nehéz dolgát, és állítsunk fel egy Központi Nemzetközi Politikajelző Meteorológiai Intézetet! Jelenfősen egyszerűsíti majd emberek ide vonatkozó jóslatait, ha lesz egy fix pont, amittől eltérhetnek.

A napi jelentéseket a Meteorológiai Intézet és az Országos Vízügyi Főigazgatóság közlésével együtt publikálhatnák a rádió, illetve a napi sajtón keresztül, ilyenformán:

„Várható politikajelzés holnap estig:

VIETNAM: Csapatátvonulások, néhány helyen kisebb

csatálkkal. Elénkülő, a csaták idején viharos észak-amerikai támogatás. A leölt helikopterek száma kissé csökken, a repülőgépeké alig változik. A holnapra várható külföldi szaktanácsadók száma, közelálló körök szerint 4—6, meg nem erősített gyorslisták alapján 90—120 ezer fő. A zöldoshadsereg hivatalosan árad, egyébként apad. Saigonnál magas, lejjebb közepes, egészen lent pedig igen alacsony létszámú.

NSZK: Hidegháború. A kelet, északkelet felől beáramló enyhébb elképzelések a Brandenburgi kapunál felemelkedve egész Nyugat-Németországban változókéony, hűvös léghőmérsékletet okoznak. Várható legmagasabb hőmérséklet: nulla J (józságsági) fok, a legalacsonyabb ugyanennyi. A revansvágy Bonnban árad, máshol sem apad.

DÉL-AMERIKA: Változókéony diktatórjárs, helyenként puccsokkal, máshol viharos tüntetésekkel. Időnként enyhe, a tüntetések idején megélnékül jobbra, féljobbra toldás. A realjóvedelmek napi középértéke erősen súlylyedő irányzatú. A kormányok alakulásában lényeges változás nem várható.

ANGLIA: Ködképzés. A kontinens felett kialakult anticiklon és az orfordi jönelveltség összeütkezőse következtében létrejött munkáspárti többség kisebb lehűléseket okoz, de a konzervatívizmus napi középértéke így sem lesz alacsonyabb, mint a sokévi átlag. A további lehűléstől Isten óvja a királyt, és minden a holnapi hármashetű alakulásától függ.

Hát valahogy így.

Prognózisomat természetesen a teljességre való különböző igény nélkül csupán kísérleti jelleggel állítottam össze, az Intézet felállításának szükségességéről azonban, remélem, így is szembeötlő.

Majdani munkatársainak hadd kívánjak először én sok szerencsét, és beváló jóslatokat.

És most felhívnam a figyelmüket: ha prognózisaim nem válnának be, semmi baj! Hisz már az elején jeleztem, hogy csak a Meteorológiai Intézet mintájára...
—puskás—

ÍGY LÁTJUK

MI

Práger László
Puskás Levente

Nemzedékünk a küszöbön

A Valótlanság 1966. 3. számában írtam legutóljára a fiatal nemzedék problémáiról. Az azóta eltelt rövid idő természetesen nem adhatott megoldást minden feltejt kérdésemre, de néhány problémát mindenesetre tisztábban láthatunk ma, mint akkor.

Érdekes, hogy éppen azokban a kérdésekben igazolt az idő, melyek 1966-ban még túlságosan merészeknek tűntek. Egy év múlva még sokan megalapozatlannak és vakmerőnek vélték azon megállapításmat, mely szerint ifjúság van, sőt létezik, és ezzel a ténnyel — ha tetszik, ha nem — még néhány éven keresztül továbbra is számolnunk kell. Az idő azonban, kissé engem is meglepve, de egyúttal megörvendeztetve, igazolta hipotézisemet.

GENERÁCIÓS ELLENTÉT?

Sokan és sokat vitatkoznak az újságok hasábjain, a rádióban a nemzedékek szembenállásáról. Egyesek megjegyzik: ez volt, és mindig is lesz; mások véleménye épp fordított: mindig is lesz és volt. Annak igénye nélkül, hogy a vitát véglegesen eldönténem, a gordiusi csomót kioldanám, vagy esetleg meglazítanám, szeretnék néhány megjegyzést megcjtteni, úgy is, mint közgazdász, úgy is, mint ember.

A probléma illusztrálására álljon itt egyik hallgatónk édesapjának, C. W.-nek panaszos levele, melyet a múlt héten juttatott el hozzánk:

„Fiam, ifjú C. W. állandóan, minden különösebb indíték nélkül felfofoz. Eleinte azt hittem, hogy csupán egy futó, új hőbortól van szó, később azonban kiéruült, fiam meggyőződésből ver. Ebbe is belenyugodtam természetesen, gondoltam, ha már nekem nyomorúságos fiatalokom volt, legalább fiam ifjúságát tegyem boldoggá, örömtelivé, napossá.

Az első időben jobbra cséphadaróval vert, általában a fenekemet. Az utóbbi időben azonban ráfanyalodott a fejemre, ezért forduló most Önökhöz. Ettől eltekintve, fiam esenűes, halkszavú, nyílt gyerek, nem árt a légynek sem. Elvéve kisebb gyerekes csínyeket, ugyan néha elkövet meggondolatlanságból. Tegnap például váratlanul a kúba dobta öz-

vegy édesanyját, de rögtön megbánta, és megígerte, hogy jövő hét végén, ha hazajön a Balatonról és lesz ideje, nem dobja be mégegyszer...”

A levél — bár öszintén szólva, nem tartjuk teljesen megalapozottnak az apa panaszait —, azt bizonyítja, hogy van ellentét az idősebb és fiatalabb generáció között. De ez

1. nem totális
2. hanem lokális.
Az ellentét tehát helyi, szakmai kérdésekre korlátozódik. Alapvető problémák nincsenek, csupán a részletekben vannak kisebb ellentmondások, véleménykülönbségek.
Az édesapának be kell látnia, hogy fiát csakis szépszóval, türelemmel szabad meggyőzni arról, hogy rossz, és elavult, túlélt módszert alkalmaz akkor, amikor veréssel akarja nevelni édesapját.
Vigyázzunk azonban arra, hogy a vízzel együtt a gyereket ki ne öntsük, le ne törjük a fiatal alkotó kedvét.

ANYAGIASSÁG?

A jobb életre való törekvés magában még nem anyagiasság. A fiatalok sokszor elégedetlenek anyagi körülményükkel, de nem szabad elfeledkezni arról, hogy ösztöndíjuk ma lényegesen magasabb, mintha fele annyit kapnának. Vannak tehetősek és kevésbé tehetősek, különbségek még megfigyelhetők, de egyetemünkön a felhőkarcoló árnyékában sehol sem látni nyomorúságos putrikat, szegénygyerekeket, mint oly sok helyütt Nyugatban.

Az egyetem úgysis hatalmas összegeket áldoz új beruházások építésére. Itt elég ha csak a legutóbbi említjük: nemrégén épült fel az egyetem új, közép-európai színvonalú névtáblája a főbejárati falon.

NYUGATIMÁDAT?

A majmolás, a nyugatimádat, a „mindent, ami külföldi átvészek” szelleme lealzóban van. A Beatlesek még hódítanak, de Coca-Co-

lát senki sem iszik, és egyre kevesebb a Hubertust, cseresznyepalinkát és más rövid italokat fogyasztók, valamint a telefonálók száma is.

A fiatalok öltözködése egyszerű, izléses. Mind kevesebben vannak, akik egy szál fecskében ülnek be előadásra, bár e statisztikai eredmény értékét kissé rontja az a tény, hogy azok száma is csökkent, akik egyáltalán beülnek.
Megnugtató képet ad a vizsgázók, a szigorlatozók öltözködése is. Csaknem minden hallgató csinos, fekete ruhában jelenik meg, csupán a vizsgázatokkal fordul elő olykor, hogy nem teljesen frissenavalt a melegítőjük.
A fiatalok egészséges optimizmussal néznek jövőjük felé. Atomhisztéria ritkán van, inkább csak a zárthelyik előtt tör ki kisebb-nagyobb pánik.

FALU-VÁROS

Sokan nagy problémát látnak a falu és város ellentmondásában: A fiatal értelmiségiek álláspontját jól példázza a következő levélrészlet:

„...Két hete végeztem az egyetemet, és azóta dolgozom Istenhátamögöttiben. Két hét óta megszakítás nélkül itt élek és dolgozom, így senki sem vádolhat szalmaláng-lelkesséssel, vagy azzal, hogy megfutamodnék a feladatoktól. A helyi tsz-ben a főkönyvelői munkakört töltöm be és amióta itt dolgozom, semmiféle jelentősebb hiányosságot vagy sikkasztást nem tapasztaltam magamon. Szeretem a munkámat. A falut. Az embereket. Az állatokat. A friss széna szagot. Mégis úgy érzem, nem élhetek tovább Istenhátamögöttiben.

Super Luxus Octavia gépkocsim a minap meghibásodott. Egy elektropingpong lazult meg a karburátor alvázán. Elmentem a Földművelésügyi minisztérium boltiba, hogy új alkatrészt vegyek, de megdöbbenésemre közölték, hogy

elfogyott, mert csak ezeröttszázat kaptak, és azt pillanatok alatt szétkapkodták. Igéretet tettem, hogy másnapra újat rendelnek. Ekkor hozzá is jutottam a kért alkatrészhez, de egész délután a Wartburgommal kellett járnom a nagy károsan...”

A levél késztelen megdöbbenőt. Ennyi szenvedés után megértjük levélírónk elkésredését. A falu és város közötti ellentétek kétségkívül fennállnak, és ma tudomásul kell vennünk, hogy végleges eltűnésével csak akkor számolhatunk, ha a falu behozza, sőt lehagyja a fővárost.

DEMOKRATIZMUS

A demokratizmusnak, a demokratikus szellem kialakításának talán sehol sincs nagyobb szerepe és fontossága, mint a 20—22 éves, az élet előtt álló fiatalok esetében. Egyetemünkön mindenki előtt nyitva áll az út, hogy származására, összeköttetésére való tekintet nélkül a legnagyobb felgyelmi büntetéseket is elnyerhesse. Fegyelmi bizottságaink igyekeznek minden subjektív hatástól, így az elkövetett cselekedet súlyosságától is döntéseik meghozatalakor eltekinteni.

ERKÖLCS

Sokan azt állítják, hogy a mai fiatalok ilyenrel nem rendelkeznek. Egyetemünkön azonban, ha ritkán is, de volt példa az ellenkezőjére.

Örvendetes módon megoldódott az oktatók és a hallgatók közötti — régen sok félreértésre okot adó — bizalmatlanság problémája.

Ma már hallgatónkink nagy része világosan látja, hogy az egyetem a tapasztalatszerzés ideje, és ebben biztosan számíthatnak előlájórok, oktatóik hosszú munkásságuk alatt kicsiszolódott gyakorlatára. Örvendetes továbbá, hogy a szemináriumok alatt egyre kevesebbszer kell a tanárnak paráználkodás miatt félbeszakítania a foglalkozást. Ez azt jelenti, hogy eltűnik a kispolgári alszemérem októink felfogásában is.

Írásunk nem törekedett a teljességre, csupán néhány főprobléma elemzésére szorítkozott. Mégis úgy érezzük, hogy világtörténeti jelentőségű.
Práger László

az utólagos hozzászóláshoz

Pozitívan értékelhetjük ezt a vitát, amely az utóbbi hetekben az egyetemi KISZ-vezetők és tagok között végbemegette, és amelyet a nyílt vita, a Közgazdász néhány cikke (például az elmúlt számban megjelent hozzászólás is) mutat. Mindezek azt bizonyítják, hogy változásra van szükség és ennek már bizonyos jelei mutatkoznak is.

Szeretnék néhány szóban hozzászólni a vita, és főleg az említett cikk által felvetett kérdésekre.

Általánosak-e, országosak-e problémáink? Annyiban, hogy nálunk is az ifjúságról, a KISZ-ről s ennek létkérdéséről van szó, problémáink természetesen azonosak.

És valóban nem helyes úgy tenni fel a kérdést, hogy indokolt volt-e a felduzzasztás, hiszen az egész ifjúság politikai, szervezési, kulturális stb. tevékenységéről van szó, függetlenül attól, hogy KISZ-tag-e az illető vagy nem.

Néhány szót a „passzív” tömegről! Helyes-e csak ilyen szempont alapján rangsorolni? Már az említett cikk is megemlíti, hogy a tagságban az a bizonyos 70 százaléka egységesen „passzív”. Sőt úgy néz ki, hogy sokan ideológiát csinálnak a „passzivitásból”, mondván: ők ilyen helyzetben nem hajlandók dolgozni. Nagyon sok KISZ-vezető is ezt a nézetet képviseli.

Valóban az jelemezne a passzív tagot, hogy fölöslegesnek érzi KISZ-tagságát? Szerintem nem. Nagyon jellemző például a másodéves nemzetközi szak helyzete. Nyolcan KISZ-vezetőképző tanfolyamot végeztek, sőt 80 százalékban vezetői múlttal rendelkeznek, de az elmúlt másfél évben a csoport munkája ezzel nincs arányban. Lehet azon vitatkozni, hogy a jelenlegi szervezeti formák, felsőbb utasítások, irányelvek mennyiben segítik, illetve nem segítik az egyetemi KISZ munkáját, de nem ez akadályozza, hogy jelenleg ismét sokkal többen dolgozzanak.

Mi a legfontosabb feladat az egyetemi KISZ-munkával kapcsolatban?

Legfontosabbnak a csoportokon és alapszervezeteken belüli kedvező körülmények létrehozását tartom, olyan közösségeket teremteni, ahol megfelelő vitaszellem, megfelelő közös akarat alakul ki.

Ennek érdekében például egy-egy kultúrprogram is hatásos. Természetesen a felsőbb vezetőségeknek nem az a szerepe, hogy sokszor időben ütköző, párhuzamos rendezvényeket szervezzen, hanem az, hogy a csoportok és alapszervezetek kulturális és egyéb megmozdulásait potenciálisan és például anyagilag (állandó klub létrehozásával stb.) segítse.

Ebben látom az egyetemi KISZ közvetlen feladatait.

Igen, de hogyan érjük ezt el? Ez az a pont, amelynél a KISZ-ről folyó vitában komoly hibákat látok: túlzottan elméletieskedünk elvi síkon próbálunk mindent megoldani.

Nem az a cél, hogy a felsőbb vezetők „lent” is kényszerítve legyenek dolgozni, hanem az, hogy ez a mentalitás mindenki számára természetes legyen.

Mi a legközelebbi hónapok feladata?

Következőtessen ki kell alakítani a megfelelő közösségi fegyelmet. Ha szükséges fegyelmet kell indítani a hanyagul dolgozó KISZ-vezetők és a bomlasztóan viselkedő KISZ-tagok ellen. Nem szabad visszariadni egyes esetekben a kizárásoktól sem.

Abüntetésekkel kapcsolatban felvetődött: helyes lenne összekapcsolni az állami és a KISZ-fegyelmeket, és úgy hiszem az is természetesen, ha a szociális segélyek elbírálásánál figyelembe veszik a társadalmi aktivitást, a társadalmi munkában való részvételt, öntevékenységet stb. Helyes volna a KISZ-vezetőképzés kiterjesztése, amivel jelenleg az általános karon próbálkoznak.

Úgy hiszem, ha céltudatosan kutatnánk a lehetőségeket, sokkal többet érünk el, mint így, ennek vagy annak a negatív jelenségnek okán rágódva.

Helyes volna a vitát abban az irányban folytatni, hogy mit, mikor és hogyan.

László András
II. évf. ált. szak

NAPPALIAK-ESTIEK-LEVELEZŐK

ÉVEK ÓTA TANÍTOM ugyanazt a tantárgyat (általános statisztikát) délelőtti, esti és levelező hallgatóknak. Kisebbségi mértékben mindhárom tagozaton módomban van a hallgatók évközi munkáját is figyelemmel kísérni, és összehasonlításokat tenni.

A heti óraszámban a nappaliak és estiek között nincs lényeges különbség. Az előadások óraszámja a két tagozaton teljesen egyenlő, a gyakorlatoké pedig a nappaliaknál másfélszer annyi, mint az estieké. A levelezők számára tartott foglalkozások viszont az estiek óraszámának csupán egyötödét teszik ki.

Az estiek közül sokan ezt az időt is kevésnek tartják. Elsősorban a gyakorlatokból és a konzultációkból kérnek többet. A kötelező és fakultatív foglalkozásokon mindenféle ellenőrzés nélkül vesznek. Bár a nappaliaknál — az 500-as létszám ellenére — sincsenek különösebb problémák az előadások alatti fegyelmekkel, e tekintetben szemmel látható különbség van az estiek javára. Általános tapasztalat szerint az esti hallgatók az előadások és gyakorlatvezetők számára „hálás közönség”. A nappaliak ugyanazt az előadást ugyanattól az előadótól hallgatják (a színvonal tehát egyforma) jelentős hányaduk mégis távol marad az előadástól (katalógus itt sincs), egy másik, szintén nem elhanyagolható hányad pedig nem az előadásra összpontosítja figyelmét. (A távolmaradók és a mással foglalkozók tapasztalat szerint általában nem azok, akik magasabb színvonalú előadásra tartanának igényt.)

TALÁN AZ ESTIEK JOBBAN RAÉRNEK, több a szabad idejük? Nyilván éppen fordítva van. Az estiek a munka és a családi gondok mellett fennmaradó szűkre szabott időt igyekeznek jól kihasználni és ezért nem mulasztják el a közös foglalkozásokat, melyeket hatékonyabbnak vélnék az egyéni tanuláshoz. Amellett az estiek mindannyian tudják, miért jöttek az egyetemre, míg a nappali hallgatók egy része határozott cél nélkül tengleg az egyetemen. Az estiek javára írandó még az is, hogy körükben nagyobb érdeklődés vált ki, ha az előadók aktuális közgazdasági problémákat érint.

TÁVOL ÁLL AZONBAN TŐLEM, hogy az esti hallgatók magatartását ideálisnak tünthessem fel. A tipikus esti hallgató „mindent egy lapra tesz fel”: a „passzív” közös foglalkozástól kaptunk egy tucatcsó-

kozásra. Az előadásokon való részvétellel, csúszással, elmaradással, lelkiismeretesen jegyzetel, de a közös foglalkozáson, a gyakorlatban is legszívesebben ezt teszi. A 40—50 fős gyakorlati csoportokban többnyire ugyanaz a 2—3 hallgató felel a gyakorlatvezető kérdéseire (vagy maga a gyakorlatvezető). A kivánság mindig az, hogy „csináljunk olyan példákat, amilyenek a vizsgán (zárt helyin) lesznek. (Ez persze, a nappaliaknál is előfordul.) Amikor az estiek több gyakorlatot és konzultációt kérnek, általában az ilyenfajta passzív foglalkozások kiterjesztését kívánják. Konzultációra csak a vizsgák és évközi dolgozatírások előtt jönnek el.

A LEGTÖBB ESTI HALLGATÓ egyénileg kampány-szerűen tanul: zárthelyi előtt és a vizsgaidőszakban (amire az elnyújtott vizsgaidőszak

még ösztönzi is őt). A kampánytanuláshoz szükséges többletidőt valahonnan előteremt. Ezt arányosabban elosztva, a gyakorlatra is kénytelen, ugyanazt az időmennyiséget hatékonyabban lehetne kihasználni.

ÉRDEMES EGY PILLAN-TÁST VETNI a zárthelyi dolgozatok statisztikájára. A legnehezebb dolgozat (tárgya az indexszámítás) átlageredményei az utóbbi két tanévben a következők voltak:

Tanév:	Délelőtti:	Esti:
1963—64.	2,53	2,07
1964—65.	2,56	2,88

A tavalyi eredmény tipikus: a nappaliaké mintegy fél jegygyel jobb. Az idei eredmény meglepő: az estiek érték el 3 tizeddel jobb átlagot. Nem

akarom az esti hallgatók érdemeit csökkenteni, de meg kell említeni, hogy az idén ki-félelesen vizsgát írtak elő-félévkor az estiek számára. Az indexszámítás tanulása még az első félévben elkezdődött. A nappali hallgatók nagy része nem vette figyelembe a tan-szék intelmeit, miszerint a fél-évi vizsga elengedése csak a vizsgaidőszak megkönnyítését célozza. Mivel — ha nem is annyira, mint az estiek — a nappali hallgatók is kam-pánytanulást folytatnak, de-cemberben már csak a vizsga-tárgyakat tanulják. A fenti statisztika is mutatja, hogy ez nem ésszerű magatartás. Sokan így szereznek u. v. t a II. félévben.

VÉGÜL A LEVELEZŐK-RŐL IS szóljunk valamit. (Mindig ők maradnak utoljára, és nekik jut mindenből a legkevesebb.) A levelezők teljesítménye kétségtelenül a leggyengébb. Ők is írtak dolgozatot az indexszámításból. Az eredmény — a várakozásnak megfelelően — gyengébb, de nem sokkal gyengébb, mint az estieké. Igaz, az egyetlen elő-adást éppen e témából kap-ták és az útmutató szintén részletesen foglalkozik ezzel a tárggyal. Félévkor ők is vizsgáztak. Úgy tűnik, hogy a vizsgával és a dolgozatírással kikényszerített viszonylagos „lépéstartás” részben ellensúlyozta a kevesebb közös foglalkozásból adódó hátrányt.

Dr. Köves Pál

Új KISZ alapszervezet

— Mikor alakult meg, és mi volt a célja a dolgozó alapszervezet létrehozásának?

— **Márciusban volt az alakuló taggyűlés** — válaszolja Jánky Zoltán az alapszervezet titkára. — Régebben csak egy kislétszámú csoport működött, de miután az egyetem dolgozóit között megnőtt a fiatalok száma, szükségessé vált az önálló alapszervezet létrehozása, melynek most 36 tagja van.

— Mik a terveik, jelenlegi feladataik?

— **A márciusban megválasztott vezetőség elkészítette a félévi munkatervet s azt e havi taggyűlésünkön megvitattuk és elfogadtuk.** Munkatervünkben egyenlő súlytal szerepel a politikai, kulturális és sportmunka. Tervezünk író-olvasó találkozót, majális is. A szakszer-

vezetől kaptunk egy tucatcsó-

kozásra. Az előadásokon való részvétellel, csúszással, elmaradással, lelkiismeretesen jegyzetel, de a közös foglalkozáson, a gyakorlatban is legszívesebben ezt teszi. A 40—50 fős gyakorlati csoportokban többnyire ugyanaz a 2—3 hallgató felel a gyakorlatvezető kérdéseire (vagy maga a gyakorlatvezető). A kivánság mindig az, hogy „csináljunk olyan példákat, amilyenek a vizsgán (zárt helyin) lesznek. (Ez persze, a nappaliaknál is előfordul.) Amikor az estiek több gyakorlatot és konzultációt kérnek, általában az ilyenfajta passzív foglalkozások kiterjesztését kívánják. Konzultációra csak a vizsgák és évközi dolgozatírások előtt jönnek el.

A kampánytanuláshoz szükséges többletidőt valahonnan előteremt. Ezt arányosabban elosztva, a gyakorlatra is kénytelen, ugyanazt az időmennyiséget hatékonyabban lehetne kihasználni.

ÉRDEMES EGY PILLAN-TÁST VETNI a zárthelyi dolgozatok statisztikájára. A legnehezebb dolgozat (tárgya az indexszámítás) átlageredményei az utóbbi két tanévben a következők voltak:

Tanév:	Délelőtti:	Esti:
1963—64.	2,53	2,07
1964—65.	2,56	2,88

A tavalyi eredmény tipikus: a nappaliaké mintegy fél jegygyel jobb. Az idei eredmény meglepő: az estiek érték el 3 tizeddel jobb átlagot. Nem akarom az esti hallgatók érdemeit csökkenteni, de meg kell említeni, hogy az idén kifelelesen vizsgát írtak elő-félévkor az estiek számára. Az indexszámítás tanulása még az első félévben elkezdődött. A nappali hallgatók nagy része nem vette figyelembe a tan-szék intelmeit, miszerint a fél-évi vizsga elengedése csak a vizsgaidőszak megkönnyítését célozza. Mivel — ha nem is annyira, mint az estiek — a nappali hallgatók is kam-pánytanulást folytatnak, de-cemberben már csak a vizsga-tárgyakat tanulják. A fenti statisztika is mutatja, hogy ez nem ésszerű magatartás. Sokan így szereznek u. v. t a II. félévben.

VÉGÜL A LEVELEZŐK-RŐL IS szóljunk valamit. (Mindig ők maradnak utoljára, és nekik jut mindenből a legkevesebb.) A levelezők teljesítménye kétségtelenül a leggyengébb. Ők is írtak dolgozatot az indexszámításból. Az eredmény — a várakozásnak megfelelően — gyengébb, de nem sokkal gyengébb, mint az estieké. Igaz, az egyetlen elő-adást éppen e témából kap-ták és az útmutató szintén részletesen foglalkozik ezzel a tárggyal. Félévkor ők is vizsgáztak. Úgy tűnik, hogy a vizsgával és a dolgozatírással kikényszerített viszonylagos „lépéstartás” részben ellensúlyozta a kevesebb közös foglalkozásból adódó hátrányt.

A VB ügy határozott, hogy egyetemünket a IX. világitású ifjúsági találkozó Fehér Jozefa, másodévfolyam ipar szakos hallgató, az iparkari vezetőség tagja képviseli.

Ezt a megbízást eddigi jó KISZ-munkája elismerés-képpen kapta.

Egy hónapi angliai tartózkodásra Kállai Istvánt küld-ti ki a VB a klub szervezésé-ben és vezetésében kifejtett munkájáért.

Az egyetem a véradókat autóbuzskirándulásra hívja meg. A végrehajtó bizottság Nyusztai László elvtár-sát a véradás megszerve-zésében kifejtett munká-jáért dícséretben részesíti. és díjmentes nyári balatoni üdüléssel jutalmazza.

Egy korábbi alkalommal a végrehajtó bizottság úgy határozott, hogy az egyetemi KISZ-szervezet rendelkezésé-re álló, 50 db balatoni ex-pressz részvételi jegyet nem jelentkezés alapján értékesít, hanem egyes munkatér-letek javaslata szerint, az év során jó munkát végzett KISZ-tagok jutalmazására fordítja, általában szemé-lyenként 80 forintért, egyes kivételes esetekben térítés nélkül.

A végrehajtó bizottság foglalkoztatja a KISZ tanulmányi hálózatra váró feladatokkal.

Szükséges, hogy a KISZ-csoportok rövid időn belül megszervezzék a csoportos vizsgázást, és egy-két tárgyból hozzá-kezdjenek a vizsgára való közvetlen felkészüléshez.

Olyan határozat született, hogy a KISZ fegyelmi rend-szerét továbbra is fenntartjuk, és indokolt esetben a KISZ fegyelmi bizottság javaslatot tesz az állami fegyelmi eljárás lefolytatására.

A VB meghallgatta az ér-dekvédelmi munkáról szóló beszámolót. Köszönetét fejezte ki Czink Irmának, az érdekvédelmi bizottság vezetőjé-nek eredményes munkájáért.

A végrehajtó bizottság szük-ségesnek vélte a menza bi-zottság megszervezését, va-lamint az érdekvédelmi bi-zottság kibővítését kari és diákbizottsági összekötőkkel.

Petres Sándor

VITA A TÁRSADALMI ÖSZTÖNDÍJ RENDSZERRŐL

OTP vagy helyes káderpolitika?

— **Nono! Csak nem azt akarod javasolni, hogy töröljék el a társadalmi ösztöndíjat?**

— **És ha azt javasolnám?**

— **Persze, neked könnyű! Eddig kaptad, most végzel és letámadod, hogy mások már ne kapjanak. Mire jó ez?**

— **Megnyugtatlak, ilyesmi nem áll szándékomban. De remélem abban egyetértessz, hogy így, ahogy van, nem megfelelő a társadalmi ösztöndíj-rendszer.**

— **Mi bajod vele?**

— **Várj csak! Te honnan kaptad?**

— **X. vállalatától.**

— **És oda is mérsz?**

— **Hogyisne! Már megvan a helyem Y. vállalatnál.**

— **Miért nem mindjárt oda szerződöttél?**

— **Kértem, de nem kötöttek velem szerződést.**

— **És most?**

— **Most átvesszek és visszafizetik X. vállalatnak a pénzt.**

— **Szerinted ez így helyes?**

— **Miért ne, ha nekik jó?**

— **Mit szólnál hozzá, ha ez az összeg egy államkölcsön volna, amit vissza kell fizetned?**

— **Nem venném fel. Ha már OTP-kölcsönről van szó, azt majd inkább lakásra veszem igénybe.**

— **Mit tennél, ha most szeretnél szerződést kötni és az olyan feltételekkel járna, hogy felbontás esetén (ha a te kezdeményezésedre történik) az addig kapott pénzt csak**

te fizetheted vissza és nem teheti meg ezt az átvéző vállalat?

— **Valószínűleg megmondolnám, hogy egyáltalán kösssek-e szerződést. Anyagi helyzetem nem olyan rózsás, hogy teljen a fizetésemből a részletekre. De mondom, valószínűleg inkább nem is köt-nék.**

— **Miért ne, ha nekik jó?** Ez a mondat nem hangzott el különösebb célzatossággal az előbbi beszélgetésben, mégis igen jelentős. Rávilágít az egyes vállalatok szerepére abban, hogy a társadalmi ösztöndíj-rendszer miért nem tölti be eredeti hivatását. Y vállalat nem adott ösztöndíjat a hallgatóknak. Azt viszont megtette, hogy amikor végzett, ugyanazért az összegért „átjásztotta” magának őt, az addig pontosan, rendesen fizető vállalatot.

Miért? Mert megfigyelte, hogy mi lesz a „kis elsőből”, és amikor érdemesnek találta, elvitte.

De az ösztöndíjat adományozó vállalat szempontjából ez mindenképpen káros.

Helyesebb lenne, ha a hallgatók nem köthetnének ösz-töndíj-szerződést, csak másodévből, múlt számban vázolt súlyosabb feltételekkel. Talán kevesebben lennének „akik kötnek”, de több maradnának „felbontatlanok”.

Kéthly Katalin

Túl a jogi kérdéseken

A társadalmi tanulmányi ösztöndíj megkötésekor, a szerződés két lényeges pontot tartalmaz. Egyrészt: a vállalat kötelezi magát az ösztöndíj rendszeres juttatására, másrészt: a hallgató kötelezettséget vállal, hogy tanulmányai sikeres befejezése után a vállalatnál fog dolgozni. A vitaindító cikkben csak a hallgató részéről történő szerződésszegésről volt szó, pedig a gyakorlatban a vállalatok sem mindig tesznek maradéktalanul eleget kötelezettségüknek.

Egyetemünk nappali tagozatos hallgatóinak közel egy-harmada, pontosan 592-en részesülnek társadalmi ösztöndíjban. A kormányrendelet értelmében a szerződött szerzőknek az ösztöndíj havi összegét a tárgyhót megelőző hónap ötödik napjáig át kell utalni az egyetemre. A fizetés ugyanezen hónapban 25-én kezdődik.

De vegyük például a leg-utóbbi tapasztalatokat. Az áprilisra szóló ösztöndíjat a vállalatoknak csak fele utalta át március 5-ig, s a társadalmi ösztöndíjas hallgatók egy negyed része március 25-én, a kifizetés első napján még nem tudta felvenni a neki járó pénzt. A dékáni hivatalok szép számban küldöz-getik a felszólalásokat, de sajnos, a rendszertelenül fi-zető vállalatokat (különösen a vidékieket, akikkel nem lehet telefonon elintézni a problé-

mát) nehéz fizetésre szoktatni.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért? Mi lehet annak oka, hogy 26 vállalat a márciusi díjat még április 5-ig sem küldte el, holott már a május is esedékessé vált! A szerződéskötés amellett nem is egyszerűen így kérdés. A kötelezettségvállaláson túl kölcsönös, személyes kapcsolat kialakítása lenne kívánatos. E probléma felvetésekor is általában csak a hallgatók mulasztását hangoztatták: „Egy évben ha egyszer felkeresik a vállalatot.”

Az éremnek azonban van egy másik oldala. Tapasztalat szerint a legtöbb vállalat alig érdeklődik jövődó dolgozó-jának tanulmányi munkája iránt, s ritka az a hely, ahol kíváncsiak erkölcsi-politikai fejlődésére, viselkedésére, problémáira is.

A társadalmi tanulmányi ösztöndíj rendszert, mely a vállalatok káderhelyzetét és a hallgatók anyagi körülményeit igyekszik javítani, a „hovatartozás” erősítésének hangsúlyozásával helyesnek tartom.

Ugyanakkor a forma rugalmassága érdekében kívánatos lenne, ha a végzett hallgató kötelezettségét a „különbözet” visszafizetésével megválthatná. Különbözet alatt a társadalmi ösztöndíj és a tanulmányi ösztöndíj között az egyetemről kapható összeg közötti különbséget értem.

Petres Sándor

Az Egyetemi Színpad ürügyén

Lapunk korábbi számának egyik cikkirója feltette a kérdést: Miért oly kevés közgazdász tiszteli meg jelenlétével az Egyetemi Színpad műsorait? Az okokat kutatóm, a szerző eljutott a „legmélyebbig”, a szervezés hiányosságaihoz. Természetesen, ez is igen lényeges dolog, de talán ennél még nagyobb szerepet játszik az érdeklődés hiánya.

Miért nem tartom kielégítőnek a szervezéssel való mentegetőzést? Nem lehet ez a baj, mert ha az ember meg akar nézni valamit, akkor úgy is megnézi, akár szervezik, akár nem. Bálókra vagy esti táncmulatságokra soha nincsenek szervezési problémák, gondot inkább az okoz, hogy elfér-e a közönség vagy sem!

És az érdeklődés hiánya nem pusztán az Egyetemi Színpad gyér látogatásában jut kifejezésre.

Van bennünk közömbösség még szakmánk iránt is. Nem látogatjuk saját rendezvényeinket, a klubot... Nem nézzük meg művészeti csoportjaink műsorát...

Igy kell írni, többes szám első személyben, mert olyan kevés a kivétel, amelyre nem vonatkozik a ragozás. Eljuttunk oda, amiről oly szívesen feledkezünk meg és feledkeznek meg a cikkírók is, hogy önmagunkat vizsgáljuk meg, és önmagunkat próbáljuk megváltoztatni először. Ha ez megtörténik, és mindenki igyekszik minden téren a lehető leg-többre törekedni, a lehető legjobbban kihasználja egyetemi éveit, akkor, úgy hiszem, sokkal kevesebb alkalmunk lesz mindenért a rossz szervezést hibáztatni.

Véghelyi József

SZEMINÁRIUMI FOGLALKOZÁS - SZOLNOKON

A IV. éves pénzügyszakos hallgatók a „Beruházások finanszírozása” c. tárgy szeminárium keretében meglátogatták a Tiszamenti Vegyiművet. A foglalkozást dr. N e m é n y i István egyetemi docens, a Beruházási Bank vezérigazgatója vezette.

Még néhány konzultációs kérdés.

ÉVISMÉTLŐK

Az idei tanév első felévi vizsgaidőszakában illetve utóvizsga-időszakában elért gyenge eredményei miatt összesen 41 hallgatónak, az összlétszám 2 százalékának kell évet ismételni. Ez a szám karonként és évfolyamonként a következőképpen oszlik meg:

	Általános Kar	Kereskedelmi Kar	Ipari Kar	Összesen
I. évf.	5	8	5	18
II. évf.	2	6	5	13
III. évf.	2	3	1	6
IV. évf.	2	1	1	4
Összesen:	11	18	12	41

Saar-vidéki tartózkodásunk érdekes eseménye volt Otzenhausenben az Európában tett látogatás. Az Európa-ház olyan intézmény, melyet a nyugat-európai integráció gondolatának hirdetésére hívtak életre. Nyugat-Európában 26 ilyen ház működik, és ebből hat a Német Szövetségi Köztársaságban. Az intézet könyvtárral, archívummal, előadóterekkel, lakószobákkal van felszerelve. Évente 50 bontakozásos szemináriumot tartanak, 50-50 személynek. A vendégkönyvben az Interpol emblémájától kezdve az arab diákok aláírásáig számtalan bejegyzést találtunk.

Ugy tűnt, hogy a ház egész tevékenységére jellemző az a szellem, mely az igazgató egyik megjegyzésében kifejezésre jutott. A ház megtekintését megelőző üdvözlésben többek között azt mondta, hogy, ha a Szövetségi Köztársaságban járunk, ezt az országot úgy is nézzük, mint egy jövődó, integrált Európa részét.

A ház elnöke Saarland gazdasági minisztere, igazgatója, és előadói az európai integráció specialistái. Ők alakítják ki a foglalkozások programját, melyek tartalma formálisan független a kormánytól. Hogy ezt a függetlenséget „szavatolják”, a szövetségi és a tartományi kormány a költségvetéshez csak felerészlél kevesebbet járul hozzá. Az intézményt egyébként tíz évvel ezelőtt egy alapítvánnyal hozták létre. Anyagi eszközeinek többi része tehát innen származik.

Kérdésemre, hogy milyen cégek alapították, azt a hangsúlyozott választ kaptam, hogy nem cégek, hanem magánszemélyek alapították. De arra a kérdésre, hogy kik voltak azok a magánszemélyek, akik hivatottak érezték magukat az európai gondolat ápolására, ismételt érdeklődé-

10 NAP NYUGAT-NÉMETORSZÁGBAN IV.

ÉLMÉNYEK, BENYOMÁSOK

semre sem kaptam felvilágosítást.

Kiből lesz eurokrata?

Nem ez az egyetlen intézmény, amely az „európai gondolat” hirdetői. Sok kiadvány jelenik meg erről, és még az üzletek címében is szerepel az Európa elnevezés. A saarbrückeni egyetem mellett működik egy Európa Intézet, ahová az egyetemi diploma megszerzése után lehet jelentkezni, és egy évig tart a képzés. Egy ottani ismerősöm, aki elvégezte ezt a tagozatot, érdekelttem, hogy vajon, akik itt végeznek, bekerülnek-e az integrációs szervek, a Közös Piac, a Montánunio apparátusába, belőlük lesznek-e az „eurokraták?”

Nem. Dolgozhatnak a diplomájuk alapján közgazdászokként, ott, ahol el tudnak helyezkedni. Az integráció apparátusát már egyébként is feltöltötték. A németek itt helyezték el leszerelt katonatisztjeiket, a franciák a feleslegessé vált gyarmati tisztviselőket, az olaszok a rokonságot — mert azoknál minden rokoni alapon megy —, mondta ismerősöm. Az intézetnek az a lényege, hogy az itt tanulókkal is gyarapodik, az európai gondolatot átadott értelmiségiek száma.

Szeretjük-e a Közös Piacot?

Sok alkalmunk volt személyes beszélgetésekre, vitákra a fiatalokkal. A kérdések közül, melyeket ők tettek fel, hadd idézzek néhányat: Eppen az otzenhauseni látogatás alkalmával kérdezte meg egy diák, hogy a szocialista országok miért fogadják fenntartással azt az integrációt, amelyre nyugaton olyan büszkék. Egy másik fiatalember kérdezte: — Mi a véleményem, kell-e Nyugat-Németországban forradalom, megelőzi-e a szocializmus a gazdasági versenyben a kapitalizmust, Kína szocialista ország-e? Ha a tervgazdaságról és a társadalmi tulajdonról beszélgettünk, ők azonban a bürokratikus működő tőkés állami tulajdon köréből, a német vasutakról és postáiról hoztak érveket.

Szakmai kérdésekben a német közgazdász hallgatók illusztrálásához, érveléshez a polgári közgazdászok könyveit vetik elő. Kellemes meglepetéssel tapasztalták, hogy nemcsak nevüket hallottuk már, hanem negyedéveseink a tételeikről, nézeteikről is tudtak beszélni. Igaz, először kétségbe vonták, hogy erről egy marxista egyetemen tanultak, de mikor megtudták, hogy rövidesen Keynes is megjelenik magyarul, korábbi kételkedésüket is feladták.

Kellemes meglepetésben nekünk is volt részünk. A pénzügy-tanszéken megtaláltuk Hágelmayer István, Faluvegyi Lajos és Vajda Imre könyveit, a mi pénzügy-tanszékünk jegyzetét és elismerő szavakat hallhattunk a korábban nyugaton járt magyar marxista közgazdászok szakmai felkészültségéről, vitakészségéről.

maival másutt is találkoztunk. A közgazdasági és jogi fakultás új épületének belső udvarát díszítő absztrakt szobrokat, melyek a két tudomány képviselőit, Hermest és Justiliát, akarták ábrázolni, a diákok elnevezték Contergan-gyerekeknek.

Hogyan lettem burzsoá? Van egy jelző, amit a diákok szokatlanul könnyen kiosztanak. Ha valaki túlságosan peckesen vezet Mercedes vagy Citroen kocsiját, az úton, már el is hangzik a megvető kijelentés: „Oh, burzsoá!” Voltak, akik azt mondták erre, hogy ezt nem kell komolyan venni. Ha azt értették ezen, hogy azok, akik alkalmazták ezt, nincsenek egészen tisztában a jelentésével, alighanem igazuk volt. Abból is kitűnt ez, hogy amikor arról beszéltünk, hogy az NSZK kapitalista ország, többen azt válaszolták, hogy lehet, hogy Franciaországban, vagy az Egyesült Államokban kapitalizmus van, de Nyugat-Németországban nincs. Sok hasonló eset arra figyelmeztet, hogy Nyugat-Németországban nem minden eredmény nélkül hirdették eddig, a népi kapitalizmus apologetikus elméleteit.

Hogyan lettem burzsoá?

Egyébként soha sem gondoltam volna, hogy Nyugat-Németországba kelljen utaznom azért, hogy magam is megkapjam a burzsoá jelzőt. Mindezt pedig nem is 220-as Mercedesrel értem el, pusztán egy sötét ruhával, amit a farsangnál bálon viseltem, melyre mindnyájan hivatalosak voltunk. Igaz, valaki előre figyelmeztetett, hogy a bála, jel-

meztől pályázatot írtak ki vállalati és pénzügyi témákból. A részletes pályázati feltevételek megtekinthetők a Pénzügyi tanszéken.

Egy filozófiai vitáról

Ezúttal egy elsős szemével. Olyanével, aki legfeljebb a filozófia barátai körébe sorolható.

De szerencsére nemcsak elsősök voltak a Rudas László kollégium filozófia-szakcsoportjának legutóbbi ülésén. A tőzstagokon kívül Rezső Margit, a filozófia-tanszék adjunktusa is eljött.

Szegvári Sarolta tartott bevezető előadást. Az első részben főleg Márkus György-Tordai Zádor: Irányzatok a mai polgári filozófiában című könyve alapján ismertette a polgárság fő szellemi irányzatait, majd az egzisztencializmusról — az ülés fő témájáról — beszélt felhasználva Lukács György: Az ész trónfosztása, és ugyancsak Lukács György: A polgári filozófia válsága című könyvét.

Szakcsoportunkban egy-egy ilyen ismertető előadást általában vita követ. Ezúttal nem pontosan így történt, s ennek talán az volt az oka, hogy tárgyi ismereteink szűkösek.

A felmerült kérdésekre Rezső Margit elvtársnő adott ki-

merítő választ. Részletesen elemezte az egzisztencialista fel-fogást az elidegenedésről, a függetlenségről, a szabadságról és más kérdésekről. Különösen Sartre ellentmondásos egyéniségénél időztünk el, s onnan hamarosan a szocializmusban élő emberek többségének kettős öntudatánál kötöttünk ki. Ilyen elkalandozás az elmúlt ülések egyikén is előfordult, amikor a kéz szerepe a majom emberré válásában című témától eljutottunk A nő felelőssége abban, hogy nem tökéletesen egyenjogú kérdéshez.

R. L.

— Mintha már láttam volna valahol ilyen madarat.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Cím: IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 186-850/138 m.
Fetelés szerkesztő:
dr. Kabulits László
Kiadja: Hírlapkiadó Vállalat
Megjelenik 2 hetenként
Készül a Szikra Lapnyomdában.

PÁLYÁZAT

Az 1964/65. évi nyári üzemi gyakorlat alapján készülő dolgozatokra a pénzügyminiszter és a pénzügyi ve-

BEMUTATJUK ÉLSPORTOLÓINKAT

A sokoldalú sportember

Schmidt Pál negyedéves belkereskedelmi szakos hallgató a vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

— Gyermekkoromban mindig vívóválogatott tagja. 1962—1963-ban ifjúsági bajnokságot nyert, és a felnőttek között második helyet szerzett. Legutóbbi versenyén Franciaországban első lett a 100 fős nemzetközi mezőnyben.

Princz Róbert

KÉT KELLEMES NAP

Április 7-én és 8-án a nemzetközi szak első évfolyamának hallgatói tanulmányi kirándulást tettek Sopronba. A túrán majdnem teljes létszámban, huszonheten vettünk részt. A tanszék részéről dr. Kendé István és Juhász Gyula volt a kíséret.

Uticsaták megszokójára, utunk első állomása Pannonhalma. Itt egy öreg szerzetes — szenzációs csudabogár — rögtönzött ruhabemutató után, végigkísért bennünket az apátság területén. Mindenhez szakszerű magyarázatot adott, árákkal megelégedve, mondván: „Maguknak ezt is tudni kell, hiszen jó kereskedők akarnak lenni!”

Pannonhalmán ebédeltünk, de ettől kedélyünk csak romlott. Míg is találgatjuk, hogy kalkuláltak ki — az étterem szerint — fejedelmi kosztárait.

Sopronban a városnézés után szétszéledtünk szálláshelyeinkre. Magánházaknál

aludtunk az IBUSZ fizetővendég szolgálat révén. Este a kétkarokkal barátkoztunk. Ennek eredményeként — no, meg a zsúfolt program miatt — a másnapi délelőttre tervezett sörgyári látogatás elmaradt.

Utunk Fertőrákosra, Brennbérgbányára, majd Nagycenkre vezetett. Ebéd előtt még átrándultunk Fertőre, ahol megnéztük a híres Eszterházy kastélyt, majd, mivel az ebéd miatt vissza kellett menni Nagycenkre, a Széchenyi család kriptáját.

Hazafelé nagy sikerrel megrendeztük a már hagyományos politikai-, kulturális vetélkedőt. Ez alkalommal — külön dicséret érte — Göndör Péter és Zólyom Barna állították össze a kérdéseket. A versenyét Csejtei István nyerte. A díj ezúttal csak eszmélet volt, s mivel azt nem lehet megenni, utólag mégis kapott egy szelet csokit.

H. Gy.

kircher Allgemeine Zeitung február 26-i számában.

A jól értesült budapesti tudósító rejtélyre, csak útban hazafelé, Bécsben derült fény. A pályaudvaron kezünkbe került, a még mindig 1956-os stílusban uszító Magyar Híradó egy száma. Az impresszumból megtudhattuk, hogy Pogány Géza Eugén nem budapesti újságíró, hanem ennek a Bécsben székelő díszes szerkesztő bizottságnak a tagja.

Tanulság a múlt századból

Végül egy történetet szeretnék elmesélni, mely jól jellemzi az ellentmondásos hangulatot Nyugat-Németországban.

Saarbrückenben tett városnéző körutazásunk során a mindig kedves és szíves gépkocsivezető vette át egyúttal az idegenvezető szerepét is. Oslakos a városban, így hát, ő mutatta be a város nevezetességeit. A francia határhoz vezető út mentén, szántóföldek, erdők, között egy emlékművet láttunk. Elmondta erről, hogy a második világháború idején itt koncentrációs tábor volt, de a saarbrückeneiek nem is tudták róla.

Kiértünk a határhoz, megfordultunk a vámközlelésre való hosszú teherkocsi-sor mellett, és útban visszafelé az emlékmű körüli mezőről egy másik történet jutott eszébe vezetőnknek. Még a francia-porosz háború idején, 1871-ben történt, hogy a városból egy lakodalmas menet kerekedett fel, hogy átmenjen egy szomszédos településre. Utjuk erre vezetett keresztül. Azt azonban nem tudták, hogy ezen a mezőn éppen a háború egyik csatája dől, és csak nagy ügyvel-bajjal tudtak elmenekülni a golyózáporból. No, de ez még a múlt századból történt, manapság ilyesmi nem fordulhat elő — fejezte be idegenvezetőnk.

(Vége)

Goldperger István